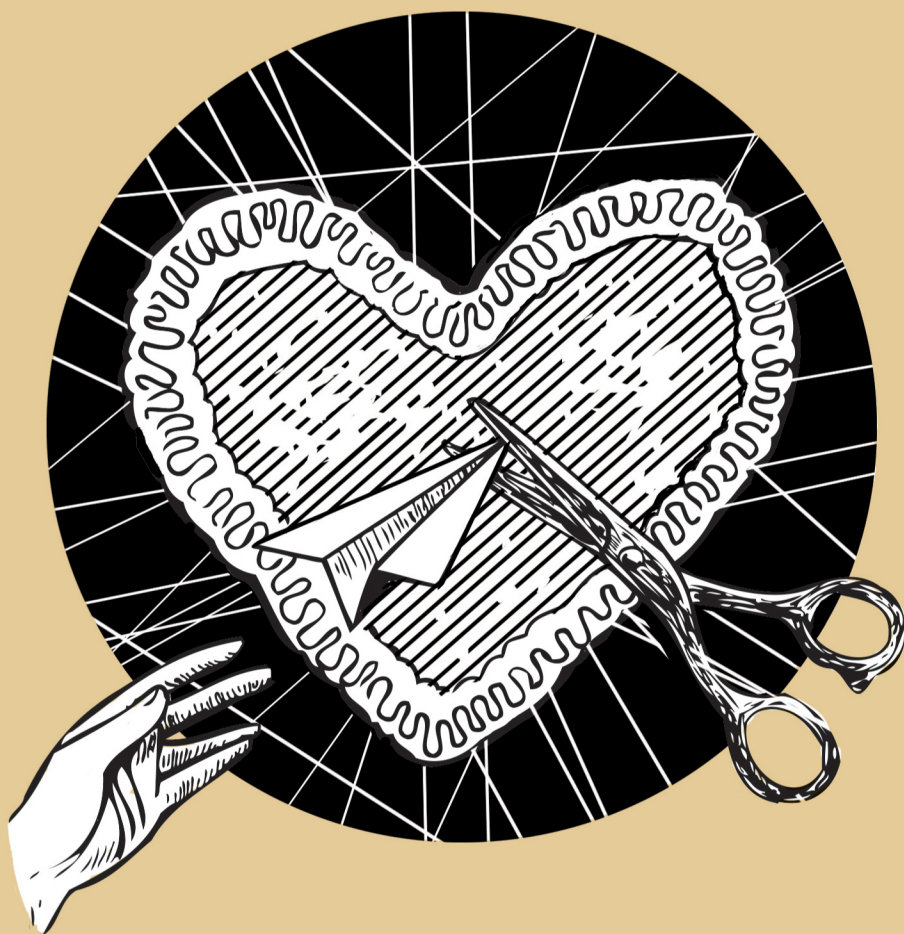

Sz. Pórdy Mária

KAPCSOLATAINK TERMÉSZETE

Sz. Pórdy Mária

KAPCSOLATAINK TERMÉSZETE

Sz. Pórdy Mária

KAPCSOLATAINK TERMÉSZETE

Novellák, rövidprózák

URÁNUSZ Kiadó, 2020

Borító:
Balog Zoltán grafikus munkája

Illusztrációk:
A szerző felvételei,
valamint
Pördy Kálmán József olajfestménye (1942)
Lizi Szendy-Szabó akvarellje (2019)

© Sz. Pördy Mária, 2020
ISBN 978-615-5066-72-6

URÁNUSZ Kiadó, Budapest, 2020
Felelős kiadó: dr. Györgypál Katalin
1113 Budapest, Karolina út 20.
T.: 361-1065, 06-20-533-1817
E-mail cím: uranus21@t-online.hu
Készült: BIRÓ family Nyomda és Könyvkiadó
Felelős vezető: Biró Krisztián ügyvezető igazgató

GYEREKEINKNEK
Istvánnak, Laurának, Gergőnek

A CSIREI KISJÉZUS

Éppen a kávéját töltötte ki, amikor a nappaliban megszólalt a vonalas telefon.

Stefi hívta, a hangja után borús hangulatban.

– Nem is hiszem el, hogy rövidesen újra itt a karácsony! – sóhajtotta köszönés helyett a telefonba.

Hosszú beszélgetés lesz, villant át Frani agyán.

– Jövök rögtön, tartsd a vonalat! Behozom a kávémat a konyhából – mondta a barátnőjének. – Hogy lehet ennyire idegenkedni a mobiltelefontól. Már az egész világ mobillal a kezében éli az életét, csak neki nem kell. Makacsul elutasítja – méltatlankodott félhangosan.

Közelebb húzta a fotelt a telefonasztalhoz, aprókat hörpölt a kávéjából, miközben a telefonkagylót a füléhez emelte.

Ezeket a lelkiző, hosszú monológokból álló beszélgetéseket többnyire türelmesen végighallgatta. Tudta, ilyenkor a barátnőjének nem beszélgető társra van szüksége, hanem olyan valakire, aki szótlanul egyetért vele. Ezért az életmódja változtatására irányuló bármilyen tanácsot – az évek alatt kifejlesztett érvrendszerével – azonnal hárított, miközben egyre jobban belelovalta magát az igazába. A végén többnyire keserves sírásra fakadt, telefonpart-

nerében felébresztve a lelkiismeret-furdalást. Panaszáradatait a gyerekei és a környezete egyre nehezebben viselte el. Olykor neki is nehezeére esett csendben maradnia. Beszélhetett volna ő is társtalansága, egyedülléte nehezen viselhető időszakairól, de attól még minden maradt volna a régiben.

Nem szép dolog – futott át rajta védekezésül –, de magában „kikapcsolta” barátnője hangját. Néha egy-egy igennel megerősítette, hogy még ott van, de közben másfelé járt az agya. A közelgő karácsonyon s az ajándékok kitalálásán és beszerzésén gondolkodott.

Nagyszerű ötlet jutott eszébe.

Szeptemberben, a születésnapjára borítékot kapott a fiáéktól. Fénykép volt benne, amit az első pillanatokban nem tudott értelmezni. Hosszasan hallgatott, hol a fényképen lévő apró, fehér libbenetet nézte, hol a gyerekeket, akik somolyogva figyelték tanácstalan arcát.

– Még mindig nem tudod, mit tartasz a kezedben?

Mosolygós arcuk vezette rá a megfejtésre.

Azt hitte, már soha nem érkezik el az életében, hogy nagymama legyen!

Fia és menyé túl a negyvenen találtak egymásra, szinte berobbantak egymás életébe, ahogy a gyerek is az övékébe. Nem nagyon tetszett neki, hogy

házasságkötésről hallani sem akartak, de beleszólni nem akart. A boldog tudat, hogy fél év múlva kezében tarthatja az unokáját, akiről azóta már azt is tudja, hogy kislány lesz, mindent feledtetett.

Évtizedek óta eszébe sem jutott csirei házuk padlásán a felesleges holmikkal együtt tárolt bölcső. Az ő bölcsője, amelynek készítéséhez asztalos bátyja, István bátyó (így nevezte testvérét, amióta beszélni tud) akkor fogott hozzá, amikor édesanyjukról kiderült, hogy tizenhat évvel az utolsó gyereke után ismét áldott állapotban van. A virágokat azon a napon véste a bölcső támlájába, amikor kiderült, a négy fiú után kislány született.

Na, ezt a bölcsőt gondolta ki a születendő unokájának karácsonyi ajándéknak.

Pár éve István bátyóék lecserélték a megöröklött szülői ház tetőzetét, megerősítették a födémgerendákat, kicserélték a tető lécezését és a cserepek nagy részét. A padláson tárolt holmikat, az átválogatásuk után, ideiglenesen a régi nyári-konyhába pakolták. A nagy munkák idején ott járt náluk, akkor még biztosan megvolt a bölcső.

Mindkét bátyját felhívta telefonon, hogy előbbre hozná a karácsonyi látogatását, ha megfelel nekik, december 8-án érkezik és 10-én, a délutáni járáttal indul vissza.

A távolsági buszt épp, hogy csak elérte.

– Kérem, van egy nagy táskám, amit be kellene rakni a csomagtartóba – kiabált fel a buszvezetőnek, a busz nyitott ajtaja előtt állva.

Ő morogva szállt ki a vezetőülésből. Magas, arányos felépítésű férfi volt, rövidre vágott őszes hajjal. Ruganyos léptekkel indult lefelé a lépcsőn, miközben – úgy férfi módra – alaposan szemügyre vette az izgalomtól és a rohanástól kipirult arcú nőt. Frani az útra farmert húzott, félig nyitott dzsekije alatt türkizkék, testhez simuló, kötött pulcsit viselt, nyakában hosszú, törtfehér színű zsorzssettsál lógott. A férfi elégedett lehetett a látvánnyal, mert morcosságát kedves mosoly váltotta fel. Frani arcán nyugtatta röpke ideig a tekintetét, majd megszólalt.

– Máskor hamarabb induljon el, hölgyem, ha nem akarja a busz hátát nézni, amint kikanyarodik az állásról.

– Igaza van, elnézést kérek.

A férfi energikus mozdulattal visszacsapta a csomagtartó ajtaját, és olyan hirtelen fordult meg, hogy majdnem beleütközött a jegyét ellenőrzésre tartó nőbe. Borostyán színű szeme volt és kellemes, ápoltság férfi illata.

Franin áthullámozott a már szinte elfelejtett érzés. Zavartan huppant le az ülőhelyére. Táskából előkap-

ta kompakt púderét. Tükrében a hullámos, gesztenyeszínűre festett hajjal keretezett arcból az izgalom miatt mélykékre változott, csillogó szem nézett vissza. Tíz évvel kevesebbnek nézel ki, hallotta sokszor. Most nem bánta volna, ha tényleg ötvenöt lenne!

A megállóban, a táskák, bőröndök kiadása és az újabbak elhelyezése után a buszsofőr, mielőtt leült volna a volán mellé, tekintetével Franiét kereste, és mindig megtalálta. Kecskeméten pihenőt tartott a busz, bő tíz perc múlva indult tovább. Frani leszállt, hogy kinyújtóztassa a tagjait és kávéval frissítse fel magát. Éppen sorra került, amikor a háta mögül valaki halkán megkérdezte.

– Meghívhatom egy kávéra?

Frani kifizette a kávét, csak aztán fordult meg.

– Elkésett a meghívással – mondta kedvesen, és hozzátette: – Talán egy következő alkalommal.

Félreállt, és felhívta a fiát.

– Igen, időben kiértem a pályaudvarra – válaszolta, és közben a forró kávét hörpölgette a műanyag pohárból.

– Nincs változás a tervezett visszautaddal? – kérdezte a fia.

– Ünnepek előtt mindenkinek sok dolga van, nem szerencsés hosszasan vendégeskedni. Holnapután a kora délutáni busszal indulok vissza.

– Sajnálom, anya! Nem tudtam átszervezni a napomat, nem tudok kimenni...

– Nem gond, kisfiam – szakította félbe fia szabadkozását. – Ha nagybátyádék nagyon megpakolnak, majd taxival megyek haza. Ígérem. De – tette hozzá sietve –, ne feledkezzél el a hét végi ígéretedről, apu síremlékének befedéséről!

Telefonálás közben szeme sarkából látta a lassan közeledő férfit. Ő megállt, úgy kortyolt a kávéjába, majd ugyanolyan komótosan lépdelt el mellette. Mintha a telefonálása végét várta volna. Vagy csak neki tűnt úgy?

A vezetőülésből kedvesen bólintott a helyére igyekvő Franinak. Az út további részében az asszony próbálta figyelni, hogy minden utassal, minden egyedül utazó nővel ilyen kedves, vagy csak őt tünteti ki a figyelmével. Ha így van, mi lehet az oka? Hiszen nem is tud rólam semmit – morfondírozott magában az asszony. Aztán, hogy hiábavalóságokon ne törje tovább a fejét, előkereste a táskájából a kindle olvasóját, és folytatta az abbahagyott John Green regény olvasását.

A táskáját utolsónak kapta meg.

– Szerdán a 13:30-as járáttal jön vissza?

– Honnan tudja? – kérdezte meghökkenve.

A férfi talányosan nézett rá, majd kibökte:

– Hallottam, amikor telefonált.

– Ja, így könnyű kitalálni – nevette el magát a nő.

A férfi további jó utat kívánt. Frani még a hátában érezte az utána néző tekintet, amikor István bátyó úgy istenesen a karjába szorította.

– Jól utaztál, húgocskám?

Csak – a vidéki szokás szerint többszörös személyre számított mennyiségű – étel után, amikor mindenki elpilledve ejtőzött szerteszét a nappaliban, mondta el a nagy hírt a család bővüléséről.

A viharos ünneplés után előkíváncsoztak az emlékezetből a régi karácsonyaik gyerektörténetei.

– Emlékszel, hugi, minden karácsonykor a fa alá kellett tenni az üres bölcsődet, hogy a Jézuska az új babát, amit neked hoz a mennyországból, le tudja fektetni, mert a baba a hosszú úton biztosan elfáradt. Vízkereszt után, amikor lebontottuk a fát, minden babádat ismét a bölcsőbe költöztetted.

– Tényleg, mi lett a bölcsővel? – nézett kérdően a történet apropóján a családtagokra.

– Pár éve, amikor a falu elhatározta, hogy a faluház előtti téren karácsonyfát állít – mesélte István bátyó –, jött a betlehem gondolata is. Mindenki segített ötlettel, munkával, pénzzel, amihez tehetsége volt. Mi a bölcsőt szántuk Kisjézus fekhelyének. Jó elképzelés volt, majdnem olyan, mintha jászolban feküdne.

– Majd meglátod! Imre bácsi, ugye elviszed Franciska nénit holnap a betlehemhez? – kapcsolódott a beszélgetésbe a legidősebb unokahúg.

– Még ma este – kelt fel az Imre bácsinak nevezett fiatalabbik testvér. – Este, kivilágítva sokkal szebb, meghatóbb a látvány.

Szabálytalanul hatan bezúfolódtak az öreg Fordba, mellékutakon bedöcögtek a falu másik végéről a faluház elé. A villogó, színes égőkkel dúsan díszített fenyőfa messziről óriási, szivárványos gúlának nézett ki a sötétben.

Frani odaállt a szalmával bélelt jászol-bölcső elé, amelyben batiszt angolpólyába öltöztetett, újszülött-höz megszólalásig hasonlító baba feküdt. Hófehér báránybőrrel takarták be, nehogy megfázzon. Két nagyra hízott könnycsepp gurult ki a szeméből, annyira meghatotta a szakralitásnak, Jézus Krisztus földi születését jelképező Kisdednek és az őt féltő, természetes emberi gondoskodásnak a megnyilvánulása.

– Kisjézus! – suttogta. – Neked nagyobb szükséged van a fekhelyre, mint a jövődő unokámnak. Legyen a tied örökre a bölcsöm!... és kérlek, hozzád békességet és szeretet az embereknek, ne hagyj kialudni az otthonok melegét, hogy ne maradjanak magukra testben-lélekben didergő gyerekek!... és ne

felejtse el, hogy én is várlak!

A visszautazás napján hiába tiltakozott, sógornői dugig tömtek a táskáját almával, birskörtével, tisztított zöldségcsomagokkal, az előző hétvégi vágásból disznótorossal, jóféle abált szalonnával és a kedvére frissen sütött, szilvával töltött hájaskiflivel.

Imre vitte el kocsival a buszállomásra. Mire az állomás épülete elé értek, a kanyarban már feltűnt a Gyuláról jövő menetrend szerinti járat. Imre a felszállók sorának végén letette Frani táskáját, és elbúcsúzott tőle.

A nagy darab sofőr szuszogva rendezgette a tárolóban a csomagokat, utána a busztól távolabb hosszú slukkokkal elszívott egy cigarettát, majd beült a volán mellé, és indított.

Frani az ablakhoz húzódva azon töprengett, mit válaszolna magának, hogy csalódott-e? Nem akarta hallani saját válaszát, inkább kivette az olvasóját, és folytatta a regény olvasását, amibe hamarosan bele is aludt.

Arra ébredt, hogy áll a busz, és valaki finoman simogatja a vállát. Álmosan felpillantott. A mellette lévő üres ülésen áthajolva a tegnapelőtti járat vezetője költögette. Civilben volt, farmerben és nyitott dzsekiben, alatta az olívzöld pulóverjének rozsdabar-na-drapp-napsárga csíkjai mintha „Ébresztő,

ébresztő!”-szólongatás felkiáltójelei lettek volna.

Frani villámgyorsan egyenesbe ült, és kérdően a férfire nézett.

– Van egy meghívásom kávéra – mondta ő, és szeme sarkában a nevetőránccok elmélyültek.

A Szent Család

SZULTÁN ÉS A VERÉBFIÓKA

Angliában, Birminghamben történt ez a nem mindennapi eset.

Szultán, unokánk bengáli cicája, aki neve ellenére már nem tarthatna háremet, verébfiókát fogott a kertben, amit azon mód behozott a nappaliba a macskanyíláson keresztül. Miután bemutatta a zsákmányát, elkezdett játszani vele. Kiengedte a szájából, a kis állat arrébb szökkent, de a következő pillanatban ismét Szultán szájában volt. Mire a látványtól magunkhoz tértünk, már megint eldobta. Elsőként ugrottam fel, és galád módon elvettem előle. Megvizsgáltuk, hogy hagyott-e a macska foga nyomot rajta, vérzik-e valahol. Az egyik szárnyát kicsit egyetlen tartotta, más (szembetűnő) sérülést nem láttunk rajta. Puha kendőbe takartuk, és így őrizte Lizi unokánk az ölében, míg mi azon tanakodtunk, mit tegyünk vele.

A nyitott ablakból hangos csipogást hallottunk. Kimentünk és láttuk, hogy a kerítés mentén, a szomszédban nőtt almafa magas ágán veréb kiabál kitartóan, hangosan. Úgy gondoltuk, csakis a kisveréb mamája lehet, aki így keresi eltűnt fiókáját. Kis műanyag dobozt kerítettünk elő, kibéleltük fűvel, és felkötöttük a kerítéshez közeli behajló ágra.

Reméltük, hogy a mama csipogására válaszolni fog a verebünk. Ő azonban olyan sokkos állapotban lehetett, hogy nem tudott megszólalni. Amikor végre észrevette őt a mamája, ágról ágra közelebb röppent hozzá, majd hirtelen elrepült. Vártunk egy darabig, mivel semmi nem történt, elhatároztuk, hogy a fiókát dobozostól a falazott kerítés folytatásában növénykerítés tetejére rakjuk. Oda ugyanis nem tud felmenni Szultán, annyira szúrós és magas a sövény függőleges fala.

Vártunk, hátha hívó jelet ad a kismadár, de hiába. Már éppen be akartunk menni a lakásba, amikor ismét megjelent a verébmama, kereste a faágon a dobozt, egyáltalán nem nézett a sövény felé. Hosszas csipogás után újra elrepült.

Álldogáltunk és sajnálkoztunk, hogy elszúrtuk a „családegyesítést” a doboz áthelyezése miatt. A jó szándék elhibázott lépésnek bizonyult. A kicsi, miután magához tért, addig fészkelődött a dobozban, hogy kipottyant belőle a kerítés túlsó oldalára, a szomszédba. Csak reméltük, hogy túlélte a földre zuhanást, és a macska sem talál majd rá.

Másnap délután kimentem a kertbe elbújt málnaszemek után kutatni. Látom ám, hogy Szultán vadász lesben lapul, és a málnabokor aljába nyúlkal a mancsával. Csipogást hallok, és már látom, hogy a

bokorból verebet halászott ki. A veréb váratlanul az orrába csípett, és ő meglepetésében elengedte. Az áldozat abban a pillanatban arrébb ugrott, a közeli sövényhez. Ez volt az én pillanatom, megfogtam a verebet, ő meg „hálából” az ujjamba csípett. Kiabáltam a családnak, hogy Szultán megint verebet fogott! Akkorra már mindenki kint volt a kertben. Lizi elkérte tőlem a kis madarat, és megállapítottuk, hogy hihetetlen, de ez a tegnapi veréb, mert az a szárnya, amelyik már tegnap is kicsit csálén állt, most is ugyanolyan volt. Élénk volt a szeme, sokkal élénkebb, mint tegnap, amikor a dobozba tettük. Örültünk, hogy ismét megúsza! A kis buta közben menekülni akart, olyan hevesen tette, hogy kicsúszott Lizi kezéből, leesett a földre. Utána, sajnos, elég bágyadtan nézett ki. Szegény unokánk kétségbeesetten mondogatta, hogy miatta fog meghalni a kis-madár. Hiába akartuk levenni róla a felelősség terhét, vigasztalhatatlan maradt. Próbáltuk megitatni a madarat ásványvizes palack kupakjából, nem sok sikerrel. Tudtuk, a lakásban csak úgy tarthatjuk, ha védett helyet találunk neki, amihez nem fér hozzá a macska. Végül a macskahordozó alját béleltük ki fűvel, elébe tettük a „vizes tálkát”, de ő bágyadtan kuporgott a hordozó végében, nem reagált semmire.

A lányoméék felhívtak egy ismerős állateledelt

árusítót, akitől Lizi békái számára vásárolták a tücsköket, és tanácsot kértek, mivel lehetne megetetni a verebet. Élő tücsköket hoztak haza, meg azt a tanácsot kapták, hogy macska ropit áztassanak be, pépesítsék, az is megfelelő eleség lehet. Az itatást nem tanácsolta a kereskedő, mert ezek a fiatal állatkák még nem isznak vizet, a szülőktől kapott eleség elegendő folyadékot biztosít a szervezetüknek.

Szultán közben belopakodott a hálószobába (ahová egyébként tilos neki bemenni), és lepofozta a kis öltözőasztalkáról a hordozóját, annyira meg akarta kaparintani a verebet. Szentül hittük, hogy szegény kis állat nem éri meg a másnapot. Csipesszel próbáltunk morzsányi falatkát megetetni vele, de hiába tartottuk oda, nem nyitotta ki a csőrét. Rájöttünk azonban, hogy a csőre két oldalán lévő sárga csík érintése, pl. fűszállal, csőrtátásra készíti. De igazán soha nem sikerült a szájába dugni egy csipesznyi adagot sem. Talán néhány morzsácska mégis a csőrében maradt.

Másnap még élt, sőt az ásványvizes palack kis koronazárójában tálalt pépet valószínűleg megette, mert nem láttuk darabkáit a fűben. Lizi csipesszel tücsköket tartott eléje, és ha hiszed, ha nem, kedves olvasó, egymás után négy darabot befalt. Egyszerre ennél többet nem mertünk adni, nehogy túlegye magát. Néhány óra múltán még újabb négy tücsköt

fogyasztott el.

Miután a felhívott állatorvos majdnem kinevette Lizi anyukáját, hogy verebek műtétjével nem foglalkoznak, lányunk telefonon megkereste azt az állatmenhelyet, ahol vagy nyolc évvel ezelőtt fogadták őket, és Lizink egy Vicky nevű kisorákát simogathatott az állat gondozójának felügyeletével. Unokánknak akkoriban róka volt a kedvenc állata, állandóan rókákat rajzolt, és anyukája születésnap meglepetés-ajándékként szervezte meg neki a rókasi-mogatást.

A *Stafford County Animal Shelter* állatmenhely olyan intézmény, amely ideiglenes és biztonságos menedéket kínál kóbor és elveszett, valamint megunt állatok számára. De betegeket és sérülteket is fogad. Továbbá a rossz bánásmód miatt gazdájuktól hatóságilag elvett (megfelelőbb szó a „megszabadított”) állatokat, akiket majd megfelelő kezelésekkel és foglalkozásokkal örökbefogadásra készítenek elő. Mivel „nyitott befogadási” menhely, nem utasít el egyetlen, a megyéből bevitt élőlényt sem.

A menhely rögtön igent mondott, ők vállalják, csak vigyék ki hozzájuk. Ez az állatmenhely B’ham-tól kb. egy órányi autóútra van. Az ottani állatorvos megvizsgálta a madarat, talált a szárnyában két bolhát, amit eltávolított. Azt mondta, ez olyan bolhafaj-

ta, amelyik nem hagyja el a gazdaállatot, addig szívja a vérét, míg az el nem pusztul. A fiatal madarak ugyanis még nem tudják eltávolítani magukból az ilyen élősdieket. Ez többek között a verébszülő feladata. Vagy hozzáértő felnőtt kéz ebrudalhatja ki onnan az élősködőt, mint ahogy az állatmenhely orvosa tette. A veréb szárnycsontja kissé elfordult, mondta a doki, ezen nem lehet segíteni, élete végéig védelemre fog szorulni. Van egy nagy röpdéjük, folytatta, benne él egy maradandóan sérült veréb. Ott jól ellesz ő is, és társaságban töltheti a napjait. Tapasztalatuk szerint valószínűleg valamilyen szinten még repkedni is megtanul majd.

Ez a kis állat életre van ítélve! – mondtuk megkönnyebbülve. Ennyi megpróbáltatás után nem is lehet másképp!

Kisveréb sokkos állapotban

NYÁRI DIÁKMUNKA

Idénymunkára várók hosszú sora állt minden reggel a konzervgyár kapuja előtt, hátha aznapra befut egy nagyobb szállítmány, szükség lesz a létszám bővítésére, ezért néhányukat felveszik. Az első nyáron, még zöldfülűként, napokon keresztül kora reggeltől délelőtt tízig ott álldogáltam a többiek között, vártam, hogy engem is beleszámoljanak a gyár területére beléphetők sorába.

Vizes munkával kezdtem, sziszegő gőzcsövek zajában, kapcára húzott csizmában, gumiköpennyel a nyakamban. Ez volt életem első munkahelye, az üvegmosó. Ott ismerkedtem meg a gimnáziumunkkal vetélkedő másik gimi testvérpárjával, Nagyukiccsal és Kiszukiccsal, akikkel ezután a középiskolás évekre szóló baráti kapcsolat alakult ki.

Az üvegmosóból kerültünk át – mint értelmesebbek! – a készáruraktárba, ahol a megguggyant, nagy kiszerelesű – öt literes – üveges uborkákat válogattuk és különítettük el a többitől.

Ahová sürgősen kellett munkáskéz és odairányítottak minket, szó nélkül elfogadtuk, nehogy elköldjenek. Epret csumáztunk a nagy nyitott fészert alatti, cseresznye-szezonban a futószalag mellett válogattuk a fényes, száratlanított és mosott szemeket. Szédítő

munka volt, szó szerint. És nem kellett titokban bekapni egy-egy szem gyümölcsöt, lehetett belőlük eszegetni, megengedték. Így aztán hamar eltelt velük az ember, egy idő után eszébe sem jutott a kóستol-gatás. Azt mesélték a gyáriak, hogy korábban azonnal felmondtak annak az idénymunkásnak, akit rajtakaptak a gyümölcsevésen. Az új főmérnök nő változtatott ezen, mert szerinte nagyobb a veszteség (időben, munkában és a megevett gyümölcsben), ha mindig újabbakat állít be a régebbi, kipróbált és „jóllakott” dolgozó helyett.

Az első nyáron kiokosodtunk a felvételi, személyzeti, bérelszámoló vezetőinek, dolgozóinak a nevével is a munkásoktól hallott különböző történetek kapcsán. A szalagok, válogatók, töltők stb. melletti, meglehetősen monoton munka – ma már úgy gondolom, hogy talán védekezésül – sokat beszéltette a nőket. Az idénymunkát végzők sorában egyébként férfit ritkán lehetett látni...

A következő nyári szünetben emelt fővel hazudtuk a portán, hogy Konti elvtárshoz (a felvételi irodába) megyünk megbeszélésre. Meg sem vártuk a portás válaszát, szinte beröpültünk az irodaépületbe. Szerencsénk volt, Konti elvtársat a szobájában találtuk. Egyszerusza eldaráltuk, hogy az előző nyarat is itt dolgoztuk végig, az idén is ezt szeretnénk, és ehhez

kérjük a támogatását. (Ez az ismeretség a következő években is jól működött.)

A válogatószalagon kezdtük, majd a sűrítő üzembe kerültünk. Ekkor találkoztunk először a vakítóan fehér köpenyes Palikával.

A legszebb cigány férfi volt, akit valaha is láttam.

Palikába a konzervgyári nők legalább fele szerelmes volt. A sűrítettparadicsom-vonalon dolgozók közül a többség biztosan.

A zuhanyozókban, öltözőkben, pihenőkben szemérmetlenül nyíltan beszélgettek a nők, a kis pisisek (mi, a diákmunkán lévő iskolások) egy életre leckét vehettek a nőket izgató témákból. Palika neve mindennap elhangzott valamilyen pikáns szövegkörnyezetben. Szóval, igazán népszerű volt.

Hogy mi volt a titka? Talán éppen a titokzatossága, megközelíthetetlensége, anonym élete. És persze a külseje!

Magas volt, vékony, bőre kreolos. Arca szögletes, a bőr simára feszült a csontjain, szelíd(nek ismert) természetének ellentmondott erőteljes, szögletes álla. Szeme, mint a tigris ké, csak a szemfehérje vált pirossá a munkanap végére, a galérián felforrósodott levegőben. Fekete, hullámos haját olajozta (ha akkor már kapható hajzsél, biztosan azt használta volna), így a párás levegő nem kuszálta össze a művésien

beállított fűrtjeit.

Minden nap élére vasalt fekete nadrágban, hófehér, vasalt ingben (nem nylonban, ami akkor divat volt!) és fekete cipőben érkezett a gyárkapuhoz. Ha hűvösebbre fordult az idő, a gallér alatt is begombolta az ingét, egyébként két gombnyira kinyitva viselte. Elmaradhatatlan kellékét, fekete bőr aktatáskáját hóna alá csúsztatva, az alját a tenyerében tartva hordta. Peckesen járt, mint a katonatisztek, és hozzá a táska ilyen „palikás” hordása lett az emblémája. Kifelé menet a gyárból az örök elé tartotta a szempillantás alatt tágasra nyitott táskáját, s mire a kapuhoz ért, ismét előkelően tartotta az oldala mellett. Palikát soha nem motozták meg az ellenőrök.

A köpenyeket nem cserélték minden nap, normális esetben heteként. Ha „baj érte”, összemaszatolódott a szétfröccsenő gyümölcstől, eltört üvegből kibuggyanó konzervtől vagy más miatt és ez feltűnő volt, észrevehette a rettegett szigorúságú főmérnök, a ruharaktáros azonnal, vita nélkül kicserélte. Palika azonban minden nap hófehér, vasalt köpenyt kapott.

A galérián volt a munkahelye, ott voltak a földszintig érő hatalmas autoklávok kezelő nyílásai. A főzés közben kivett paradicsomfőzet-minták cukortartalmát refraktométerrel vizsgálta, az eredménye-

ket és minden beavatkozását a korláthoz tolt asztalkán lévő naplóba rögzítette. A további vizsgálatokhoz a labornak is kikészítette kis faládikában a mintákat. Hamarosan megjelent az asszisztens a laborból, a galérián váltottak néhány szót egymással, majd Palika újra egyedül maradt a birodalmában. A korlátra támaszkodott, mosolyogva áttekintette az „alsó világot”. Arcára volt írva, tisztában van vele, hogy míg a laborossal beszélt, figyelő szemek csüngtek rajtuk, hátha valamelyiküket huncutságon kapják. Ilyenek ezek a nők! –, gondolta és bólintott is hozzá. Szája szélesre szaladt, hófehér fogsora vidáman villant a lentiek felé, többnyire oda, ahol Ilcsi, a technikus tartózkodott. Ő vállalta a gardedám szerepet fölöttünk, bár a korkülönbség közöttünk öt évnél nem lehetett több. Mosolyok szálltak fölfelé, és volt, aki cuppantott is Palikának. Nyílt játszma folyt – a semmiért. Mert őt még soha, egyetlen konzervgyárinak sem sikerült gombostűjére tűzni.

Amikor megkezdődött az igazi paradicsomszezon a gyárban és megállás nélkül jöttek a paradicsommal rakott teherautók, híre ment, hogy a 16 éven alattiak nem maradhatnak itt, mert – ahogy mondták – a vonal rááll a három műszakra és a hétvégi túlórákra. Szemrebbenés nélkül 16-nak hazudtuk a Kiszukicsot is, és mivel nem firtatták tovább a korunkat holmi

igazolással, mindannyian maradtunk. Legnehezebben a hajnali 3 és 5 óra közötti idő telt. Az álmoság hol egyikünket, hol másikat nyomta el a sterilizáló kád oldalának a fedezékében. Néhány percig tartó mély alvások voltak, amelyekből ijedten, véres szemmel ébredtünk, hogy nem látta-e meg „illetéktelen”. Persze, ez nem nagyon fordulhatott elő, mert felváltva őrködtünk, és Ilcsi is falazott nekünk.

Az iskolakezdés előtt két héttel leszámoltunk a gyárban, és úgy terveztük, hogy az utolsó időt nagy semmittevással töltjük a szabadtéri uszoda partján. Végül Nagyzukiccsal ketten lógattuk a lábunkat a vízbe, mert a tesóját egy hétre elvitte a pesti nagymama. Már látszott rajtunk a napozás, amikor Nagyzukics előállt az ötletével.

– Megtudtam, hol lakik Palika!

– Miii!/? Ezt meg...

– Nem érdekes, honnan tudom! Elmegyünk?

– De... de nem is ebben a városban lakik! Vásárhelyről ingázik.

– Nem baj. Jár a vonat... és tudom, hol kell leszállni.

– Ha mindent tudsz, minek megyünk?

– Dehogyan! Csak az utcát és a házszámot tudom.

Na, mi van, be vagy gyulladva?

Összekaptam a betonlépcsőn szétteregetett holmi-

mat, és felálltam.

– Menjünk!

Nagyzukics nem mozdult, úgy nézett fel rám.

– Hova?

– Az állomásra, te mindentudó! Megnézni, holnap délelőtt mikor megy vonat, és mikor tudunk visszajönni. Ha anyámék megtudják, engem kivasalnak!

– Fizesd le az öcséidet, hogy látványosan ne keresenek! – vigyorgott.

A vonatról leszállás után az állomáson érdeklődünk, hogy merre induljunk a Zúzmara utca felé. A válasz helyett a helybéli rögtön azt kérdezte, hogy kit keresünk.

– A temetőt – vágta rá Nagyzukics.

– Akkor nem kell elmenni a Zúzmara utcáig, két utcával előbb van a temető főbejárata... – és hosszas magyarázkodásba fogott, hogy merre menjünk.

Mikor végre illedelmesen elköszönhattunk, kibukott belőlem.

– Ezt megúsztuk! Blöfföltél a temetővel?

– Igen. De bejött! – vigyorgott elégedetten. – Ettől kezdve nincs kérdezősködés – vonta le a tanulságot. – Odataálunk, ne félj!

Szedtük a lábunkat, kerültük a szembejövőök tekintetét, csak nehogy megszólítson valaki, jó vidéki szokás szerint.

Megálltunk a kereszteződésben, a Zúzmara utca mintha a végtelenbe futott volna, jobbra és balra is.

– Itt lesz a közelben. Menjünk a hosszú kerítés felé!
– mutatott Nagyzukics a túloldalra.

A deszkakerítés kétszárnyú kapuja nyitva volt. Onnan nézelődtünk befelé. Két hosszú sorban szoba-konyhás lakások sorjáztak, és távol a kaputól mintha bódésor kötötte volna össze a két végüket. A házsorok előtt keskeny járda húzódott, a köztük lévő tágasabb tér közepén átjárókkal szabdalta hosszúkás virágágyások színesítették a képet. Még igazán körül sem néztünk, és később is azon gondolkoztam, tényleg láttam-e kisgyerekeket az udvaron, mert a következő pillanatban sehol sem voltak, mikor a kerítés mögül odabicegett egy kopott-kék svájci sapkás, hosszú bajszú, elnyűtt inget, totyakos nadrágot viselő középkorú férfi.

– Keresnek valakit? – kérdezte barátságtalan hangszúllyal.

Hirtelen megjelenése mindkettőnket meglepett. Késett a válaszuk.

– Igazából nem. Csak azt szeretnénk tudni...csak azt szeretnénk megkérdezni, hogy itt lakik-e Rác Pál?

– Mi dolguk van maguknak vele?

– Igazából semmi – vonogatta vállát Nagyzukics,

kínosan hosszú gondolkodás után.

– Hát akkor mégis mit keresnek itt?

A kérdés már-már fenyegetően hangzott.

Itt-ott az ajtók mögül fejek bukkantak ki. Jól benne vagyunk a magunknak készített slamasztikában, gondoltam. Valamit mégis csak kellene mondani. Jobb az őszinteség, és mielőbb véget vetni ennek a kínos kérdezgetésnek.

– Palika... mert a gyárban így hívja mindenki, mindig olyan, mint akit a skatulyából húztak ki. És... és szeretjük volna tudni... – Itt elakadtam. – Szeretjük volna tudni... Szeretjük volna tudni... szóval, hogy ki viseli gondját.

A férfi váratlanul hangosan nevetni kezdett, és közben csóválta a fejét, majd hirtelen elhallgatott.

– Mert cigány, hát nem is lehet tiszta? – szegezte nekünk a kérdést. – Ezt akarta mondani?

– Dehogy! – ráztuk a fejünket egyszerre.

– Vagy azt, hogy van-e asszonya?

Beszédesen hallgattunk.

– Ahaaaaa! – húzta el a szót. – Van asszony körülötte, a beteg anyja. Annak már annyira összeroskadt a gerince, hogy alig kap levegőt. A fia ruházatáról azonban ő gondoskodik. Az utolsó leheletéig ragaszkodik ehhez.

Mintha több mondanivalója nem lenne, merően

nézett ránk. De mégis folytatta.

– A munkája mellett a Palira maradt az egész háztartás gondja. Napközben mi figyelünk az anyjára. Vízet is mi viszünk nekik a sarki kútról. Így van ez már nálunk, cigányoknál.

Elgondolkodott, majd hirtelen nekünk szegezte a kérdést.

– Együtt dolgoznak a Palival?

– Nem, mi diákmunkán voltunk a gyárban.

Hümmögött, és mintha megenyhült volna az arca.

– Menjenek tovább! Nem maguknak való ez a világ. Eleget láttak belőle, nem hiszem, hogy bármelyikük ide kíváncozna. Menjenek Istennel!

Meg sem várta a köszönésünket, eltűnt a kerítés mögött.

Az úton visszafelé nem sok mondanivalónk maradt egymásnak.

Még két nyarat dolgoztam a konzervgyárban, de már semmi sem volt olyan, mint azon a nyáron. Hiányzott Ilcsi, akit előléptettek, és egy másik konzervgyárba helyeztek át. Palikát sem láttam soha többet.

És Nagyzukiccsal sem emlegettük soha többet a Zúzmara utcát.

MÉZESKALÁCS-ÁLOM

Petronella, akit születése óta mindenki Petinek hívott, most látta másodszorra a műtétét vállaló orvosát.

Az osztály recepciós pultja mögött ült, majd ránézett. Tengerkéék szemében egy várakozó gyerek kíváncsiságával.

*

Peti szíve nagyot dobbant. Ugyanaz a felkavaró nyugtalanság fogta el, mint az első találkozásukkor, amikor a műtétjének részletes megbeszélésére érkezett az osztályra.

Hosszasan várakozott, mire valaki megszólította.

– Engem keres?

– Ha ön Polta doktor, akkor igen!

Felállt, és bemutatkozott.

Karcsú, magas, sötét hajú, tüsi frizurás férfi állt előtte, fehér köpenyben. Arcát divatos, rövid borostás, ápolt szőrzet borította, szépen ívelt szája telt, érzéki volt, szeme színe, mint a mediterrán tengerek kékje.

– Nem csak a hangja sokkal fiatalabb a koránál – mondta a doktor mosolyogva –, hanem kinézetre is.

És milyen határozott a kézfogása! Jöjjön, a vizsgálóba megyünk!

*

Az orvost követve Petinek azonnal eszébe jutott az első, telefonos bemutatkozásakor – amikor a doktor megkérdezte tőle, hány éves –, mennyire zavarta, hogy meg kellett mondania a korát. Régóta nem tudott azonosulni az évei számával. Testben és lélekben sokkal fiatalabbnak érezte magát.

Önkéntelenül szaladt ki belőle, szinte szégyenkezve.

– Öreg! 71 éves.

Az orvosnak kellemes csengésű volt a hangja, a beszéde kedves, bizalomkeltő.

– A hangján egyáltalán nem hallatszik a kora – felelte.

*

A vizsgáloban a doktor részletesen elmondta, a műtétet többféle módon lehet elvégezni. Őszintén, közvetlen stílusban beszélt az egyes eljárások előnyéről, esetleges hátrányáról és arról, hogy ő melyiket javasolja. Megkérdezte Petitől, hogy szólíthatja-e a keresztnévén és hogyan.

Mézesek

Peti nem tudta róla levenni a tekintetét. Érezte a szíve ütését a mellkasában, már régóta feledett bizsergés szaladt végig benne. Megdöbbsent, mert rájött, több ez, mint szimpátia-érzés. Egy szempillantás alatt olyan szerelmes lett, mint egy csitri.

Ugyan, ugyan! Legalább kétszer annyi idős vagyok, mint ő – próbálta magát győzködni a hazafelé tartó úton. – Térj már észhez, Peti! Sok évvel ezelőtt volt már az életedben ilyen zuhanás! Hiába érezted úgy, hogy rátaláltál az életed másik felére, még sem mered vállalni. A családot miatt, bizonygattad magadnak és a másoknak is. Jókora hazugság volt önmagaddal szemben, gyávaság a másik szemszögéből. És évekig tartó lelki küzdelem, hogy feledni tudjál.

Amit most újra élsz, az élet hatalmas meglepetése. Hasonlóan örömteli, de a másiktól különbözően egyben fájdalmas érzés is. Születését az első rezdülésétől kezdve titkolnod kell, mert könnyen szájalmassá, nevetség tárgyává válhatsz mindenki szemében, de legfőképpen az övében. Csak ne lenne olyan csodálatos ez a fellobbant tűz! – sóhajtott dacosan magában.

*

A recepciós pult mögött a két karjára támaszkodó, csibészes lazasággal várakozó doktornak gyorsan megmondta a nevét, és hogy az egy hónappal ezelőtt megbeszéltek szerint a műtéthez szükséges beutalókért jött.

Az ártatlanul néző tengerkék szemekben megjelent a gúnyoros mosollyal kísért kíváncsi sürgetés, mintha azt mondaná: – Áru!d el már, miről is van szó, mert nekem ebben a pillanatban fogalmam sincs róla, mit beszéltem meg veled, hiába mondtad meg a nevedet! – És továbbra is várakozóan nézett fel rá.

Peti rájött, mennyire ostoba gondolat volt feltételezni, hogy az első találkozásukból szikrányival is több maradt a doktor emlékezetében a frissen létrejött, hagyományos orvos–beteg kapcsolatnál, amelyben az információk az idő távlatában ráadásul kopnak, felejtődnek.

Gyorsan összeszedte magát. Röviden elmondta az előzményeket, mire a doktor hirtelen felült, és elkérte a TAJ-számát. Mintha a sutára sikeredett bejelentkezése meg sem történt volna, mintha az első megbeszélésük folytatódna, az orvos ugyanolyan kedvesen és részletesen elmondta a szükséges tudnivalókat, és átadta a kinyomtatott beutalókat.

Már a műtőben készítették elő, közben a maszkok és sapkák részében a szemeket figyelte. Szerette volna

látni a doktort az elalvása előtt. Még hallotta, amint az asszisztencia egyik tagja közli a többiekkel, hogy jön már Márk. Mire a doktor odaért, ő már aludt.

A műtét utáni kórházi időszakban csak a fő vizitek alkalmával látta őt egy-két percig. Üdvözlésképpen aprót pislantott az ágya felé, legalább is Peti így érzékelte. Néha sietősen feltűnt a folyosón, napközben mindig nagyüzem volt a műtőkben és a kezelőkben. A kórházból való elbocsátása reggelén csak néhány mondatot válthattak a további ten-nivalókról, aztán sietett a műtőbe.

Problémamentesen és gyorsan gyógyult, egyre többet mozgott, és sétált a lakásuk környékén. Sokat olvasott, félbehagyott írásait igyekezett előre lendíteni, kisebb hatásfokkal, mint tervezte. Esténként, elalvás előtt sokszor eljátszott a gondolattal, hogy mint a kígyó a bőrétől, ő is megszabadul saját korától, és független, fiatal lányként repül a doktor karjai közé. Legtöbbször így, álmodozva aludt el, de álmában soha nem folytatódott kettőjük története. Az álmodozások azonban mintha tüskéket nyomtak volna a lelkébe, egyre mélyebben, de fakír módra tovább kínozták magát. A normálisnak nevezett időszakában hiába gúnyolódott „megszédült” önma-gán, mert ugyanakkor azzal is tisztában volt, hogy ez az érzelmi állapot nem levethető ruha, nem az

értelemmel diktált akaratán múlik abból kilépni.

Öt héttel a műtét után elég erőt érzett magában, hogy családi együttműködésben elkezdjék a karácsonyi ajándéknak szánt mézes figurák készítését. Az évek során megtapasztalta, hogy minden megajándékozott boldogan fedezte fel a nevére szóló kis mézes névjegyet, amelyet a mézes-csomagokban helyezett el, vagy a csomaghoz függesztett.

A műtét utáni kontrollra két csomagot állított össze. Egyet Polta doktornak, amelyre a *Köszönöm* mézes táblácskát akasztotta, az ajándéktasak fogójához pedig az orvos mézeskalácsra írt nevét. A másikat élete őrzőjének a műtőben, az altatóorvosnak készítette, de sajnos, nem emlékezett a nevére, ezért nem tudott névjegyet írni hozzá. Nem is vitte magával a doktoréval együtt az ajándékot. Tőle kérte el a kollégájának a nevét.

Úgy érezte, a doktor őszintén örült a névjegyes édességnek, mert megkérdezte, hogy adhat-e érte két puszit. Megkönnyebbülve észlelte, hogy az udvarias puszi nem borította árulkodó lángba az arcát. A doktor vállalta, ha Peti beviszi az osztályra a „felcímkézett” csomagot, átadja majd az anesztes kollégájának.

Az altatóorvosnak készített ajándék mellé tett egy kisebb csomagot is, Polta doktornak címzett

borítékkal. A benne lévő karácsonyi lapra annyit írt, hogy kis ráadás, szeretettel tőle. A kórházba menet szorongva gondolt arra, hosszú ideig ez lesz az utolsó találkozásuk, hiszen az újabb kontroll csak egy év múlva esedékes. Reménykedett, hogy személyesen adhatja át majd neki a csomagot a mézesekkel. Nem így alakult, ezért SMS-ben megüzente, hogy a továbbítandó csomagot az osztály recepcióján hagyta. Ő még visszaírta, hogy „intézkedem”, aztán eltelt jó néhány nap, és az ajándékok sorsáról semmilyen hírt nem kapott. Nem tudta mire vélni, hiszen a doktor mindig, minden helyzetben nagyon udvarias volt hozzá. Már az is megfordult a fejében, hogy a recepció s pulton hagyott csomagot mégsem tették el időben, és valaki illetéktelenül magához vette.

Peti legnehezebben a bizonytalanságot, a lezáratlan helyzeteket, a nyitva hagyott kérdéseket viselte el. Felesleges őrlődni azon, amire nem ismerheti a választ, döntötte el, és felhívta Polta doktort. Kiderült, átadta a mézeseket a kollégájának, ő is megtalálta a sajátját, csak éppen nem írta meg. Hangjának természetes kedvessége ugyan tompította a kimért stílusát, mégis nagyot ütött. Peti nyelt egyet, zavarában elnevette magát, és kikíváncszolt belőle, hogy éppen ezt hiányolta. Még egyszer köszönetet mondott az orvosnak, és gyorsan elkészönt

tőle. Büszkesége nem engedte, hogy a megváltozott kapcsolat okáról bármit is kérdezzen. Ennél többet nem viselt volna el. Számára egyértelmű volt, abban a pillanatban véget ért az orvos–beteg kapcsolatuk. Neki a titok maradt meg belőle.

Hősiesen küszködött a könnyeivel, de nem tudta visszatartani.

*

Peti szipogva ébredt álmából. Körülötte a levegő mézes illatú volt. Az asztalra helyezett gyúródeszkára hajolva aludt el. Kézfeje és rajta nyugvó arca nedves volt. Karja körül írókázásra váró mézes figurák, mézes névjegykártyák egymásra tolt halma. A deszka melletti tálcán a család egészségét karbantartó orvos barátaiknak megírt névjegyek.

Lassan felemelte a fejét, és a falon szemben lévő órára pillantott. Jézusom! – nyögött egyet. – Több mint két órája alszom! És még álmodtam is, ami ritkán fordul elő velem! Furcsa, hogy minden részletére emlékszem. Mintha valamikor, valahol velem történt volna meg! De hogy hol, arra egyáltalán nem emlékszem – dűnnyögte könyökére támaszkodva. – Mint ahogy arra sem, miért kellett kórházba mennem. Ugyanakkor, bármilyen meghökkentő, valósá-

gosnak érzem álombeli énem különleges lelki állapotát. Hol a határ álom és valóság között? Láttam-e valaha, akár egy villanásnyi időre azt az embert, akiről az álmom a doktort formálta? Egyszer talán mégis előbukkan az emlékezetem mélyéről, hogy kitől kaptam ezt a felkavaró, különös mézeskalács-álom szerelmet.

Peti elmosolyodott.

Határozott mozdulattal kiválasztott egy mézes névjegyet és ráírta: „Dr. Polta Márk”.

Bármilyen is a valódi neved! – tette hozzá félhangosan.

EGY BARÁTSÁG EMLÉKÉRE

Közel hatvanöt évvel ezelőtt Budapestről új osztálytárs érkezett a Szeged Rókusi általános iskola felső tagozatába. Abból a városból, amelynek legfeljebb hírét ismerte az akkori alföldi gyerekek nagy része. Zömök, mokány kislány, világos arcbőréből kék szempár világított ki, puha, rövid haja fiúsan elválasztva simult arcához. *Ez voltál te.*

Megérkezésed tanévében az álarcos bálon a fehér tengerészöltönyöddel, fejedén a félrebillentett fehér tányérsapkával letaroltad az összes első helyre pályázó tündért, jósnőt, cigánylányt. A sport meghatározó volt az életedben, főként a fiús játékokban: kislabda-dobásban, súlylökésben, kézilabdában jeleskedtél. Beléptél a kézilabda csapatba, első pajtásaidat is itt, a vagány-lányok körében találtad meg. Ez a kicsit fiús viselkedés, valamint az öltözködésben, a külsejégekben megnyilvánuló vagányság mindig jellemző volt rád. Ma már tudom, hogy ez védelem is volt, olyan, mint egy védőöltözet, hogy senki ne láthassa az alatta rejtőző sebezhető, különlegesen érzékeny lelkedet.

Ezt legszebben a *Csillagporban* című versedben fogalmaztad meg:

„Az az út, amit én naponta bejárok
soha sem sározza be a cipőimet;
ha akarnám örök titok maradna mindez,
mert oda engem soha senki nem követ.

És minden nap elmegyek a csillagokba!
Hajadonfőtt járok, zsebre dugott kézzel,
– nem szól senki érte –;
csillag-kavicsokat rugdosok magam előtt.

A földre mindig pontosan visszaérek;
s közben senki nem veszi észre,
hogymenem, mint ahogy
azt sem, hogy visszatérek.”

Sokáig még nekem sem árultad el, hogy verseket
írsz, hisz azokba rejtetted lelked legapróbb rezdülé-
seit, azokban vallottál mindarról, amiről úgy érezted,
hogy örömet vagy bánatot okozott, vagy hiányzik az
életedből. Így vallottad, hogy mit jelent neked a ver-
sírás a *Kenyér és só legyen* című költeményedben:

„...Csak papír és toll legyen
mást ne kívánj
hogy megszülethessen a vers
erőt és hitet adjon

hogy aki hallja
mást is magával ragadjon...”

Hogy a mi barátságunk mikor alakult ki, már nem emlékszem. Olyan volt, mint aminek nincs kezdete, csak folytatása. Mindig létezett, hol szorosabb, hol lazább kötelékben, de soha nem szakadt meg.

A közben múltó éveket megtöltöttük gyerekkorunk helyszíneinek, apró kalandjainak felidézésével, meséinkkel a rajongásig szeretett nagymamáinkról ... és persze mindig és mindenkor *Wekerléről*, amelyhez ezer eltéphetetlen szállal kötődöttél.

Amikor először vittél el a nagymamádhhoz, az egész környék ismerősnek tűnt, annak ellenére, hogy valójában először jártam arrafelé. *Wekerle* őrizte eredeti formáját, a régi hagyományos életmódot, nagymamád pedig nagyasszonyi tartását, méltóságát és hitét. Róla mindig áhítattal beszéltél, mint a szentekről szokás, hiszen ő volt, aki mindenre megtanított, ami az életben fontos: a becsületre, egyenességre, tartásra... és igen, még imádkozni is.

Sok évvel később, egy nekem ajánlott versedben így írtál erről:

„Jó volna néha imádkozni még
Gyermekkorom ábrándozó hitével.

Jöhetne újra ez a régi kép:
Mária, a Szűz a gyermekével...

...nincsenek vágyaim,
hallgatom a csendet,
s rá-rácsodálkozom
a mosolyodra,
amelyben úgy hittem,
s melynek már rég nincs foganatja itt bennem.

Miért imádkozhatnék
én még igaz hittel?" (*Igaz hittel*)

Feloldották a határsáv zónába lépés tilalmát, végre én is elvihettelek a nagymamám falujába. Emlékszel, mennyire csalódott voltam? A szanatórium kertjét kivéve már semmi sem volt olyan, mint régen. Idegen tájat, ismeretlen embereket próbáltam az emlékeimhez kötni. Nem működött a nagy varázslat, nekem nem sikerült megmutatnom olyanak gyerek-korom színhelyét, ahogy az én emlékezetemben élt, ahogy és amit meséltem róla neked. Vigasztaltál, azt mondtad, a változásoknak köszönhetjük, hogy ő beléphetett a faluba. És ne féltselek, még működik a képzelőerőd!

A nagymamádtól örökölt biblia féltve őrzött,

kedves könyveid közé tartozott. Többet forgattad, jobban ismerted, mint én, pedig fordítva kellett volna, hogy legyen. Ideológiai vitáink vallásról, hitről, eszmékről meg is oszthattak volna bennünket, hiszen sokszor éjszakákba menően érveltünk, győzködtük egymást, hogy végül fáradtan, sokszor sírással küszködve, feltartott kézzel szünetet tartsunk, és újabb érveket gyűjtsünk a csatákhoz. Ezek később is folytatódtak, de élettapasztalataink birtokában elfogadóbban, beleérzőbben. Ugyanakkor az emberi létezés alapvető kérdéseiben ugyanazokat az elveket vallottuk, hittünk az egyetemes erkölcsi, etikai törvényekben, az embertársak iránti kötelességekben, amelyek összhangban vannak a természeti törvényekkel.

Rajongtunk, álmodoztunk és szerettünk tiszta szívvel, igaz hévvel, ahogy a korunkbeli lányok mindegyike.

„Nekem az első nagy szerelmet,
a Tisza adta a partja mellett”
– írtad visszaemlékezéseidben.

Plátói szerelmeink is voltak, mindközül a legnagyobbak, a feledhetetlen Yves Montand és Gérard Philipe. Felkutattunk róluk minden adatot, fotót, és megnéztük minden filmjüket.

Pórdy Kálmán József: Tisza-part tavasszal (1942)

Barátságot kötöttünk a helyi kultúrház mozigépésével, akitől kincsszámba menő fényképeket kaptunk róluk. Azon a napon, amikor a rádióból meghallottunk, hogy a néhány nap híján 37 éves Gérard Philipe meghalt, gyászképpen az iskolakerülést forgattuk a fejünkben. A várható következmények, a lógás ellen szóló összes érv hatására azonban megfutamodtam.

– Gyáva! – mondtad villámló szemmel, majd válladat rándítva még egy találatot bevittél. – A te szerelmed halt, nem az enyém!

Együttérzésből azonban néhány napig mellőzted az „úgymond edzésben tartásomat”, vagyis az óráközi szünetekben nem öklöztél a karomba.

Híre, jó híre volt a gimnáziumunknak, bekerülni a falai közé dicsőség volt. Sokunknak az első lépést jelentette a kitűzött vagy a reménybeli életpálya felé.

Hallomásból ismertük, tudtuk, szigorú rendje van az iskolai munkának, szigorú mércéje a tanulásnak. És akik a gimnázium jó hírét megalapozták, tovább éltették: a benne oktató tanárok, akik szakterületük kiváló szakembereiként és pedagógusként is hivatásuk magaslatán álltak. A legfogékonyabb időszakunkban ők voltak azok, akik személyiségükön, tudásukon, tapasztalatukon keresztül példát adtak nekünk. Életünk végig őrzött legértékesebb ajándékot.

Mint ahogy az lenni szokott, a négy év alatt csoportok alakultak ki az érdeklődési körök, a sport szeretete – te ide tartoztál, a kézilabdás lányok csapatába –, az erkölcsi-etikai értékazonosság, családi indíttatás stb. szerint. Az egymással való versengés ellenére a csoportok nem voltak átjárhatatlanok. Összekapcsolt minket a tanulás, a színház és mozi látogatások, az ötórai teák, a családok közötti barátságok. Az egyéni sikereket mindenki elismerte és örült neki. Azt hiszem, a jó közösségnek ezek fontos ismérvei, és a mienk az volt.

Az osztálytársainkkal a kapcsolat az érettségi után is megmaradt, bár az évek múlásával soraink fogyatkoztak. Ezeknek a találkozóknak nemcsak az az öröme, hogy újból láthatjuk egymást és jól kibeszélhetjük magunkat, hanem olyan rejtett tulajdonságok, képességek is kitudódnak, amelyeket gimis korunkban esetleg nem is „láttunk” a másokban, elképzelni sem tudtuk róla. Így derült ki, amikor magaddal hoztad *Csillagporban* című első verseskötetedet – „a magány és a szeretet breviáriumát”, ahogyan azt Pomogáts Béla írta a kötet Előszavában –, hogy amióta megtanultad a betűvetést, verseket írsz. Közülünk sokaknak valóban meglepetés volt a könyved.

Talán éppen ezért természetes volt a kérdés, hogy mikor lesz újabb köteted? Nem rajtad múlik – mondtad –, több kötetre való vers gyűlik a fiókodban, csak anyagi akadályai vannak a megjelentetésnek.

És az osztály összefogott. Kellett hozzá az az osztálytársunk, akinek a hívó szavára mindenki megmozdult, és rövid időn belül összegyűlt a kiadáshoz szükséges összeg nagy része. (Természetesen mások is segítettek, ki pénzzel, ki egyéb mással, a kézirat előkészítéssel összefüggő munkával, tervezéssel, gépeléssel, szerkesztéssel, grafikával.) Álmod, hogy elkészüljön a köteted, teljesült. Így lett a *Vakondtúrás a szeretet és az összefogás könyve*.

Összekötött minket a közösen álmodott nagy életcél, az orvosi pálya is. Ideánk forrása, de úgy is mondhatnám, hogy a bibliánk John Knittel: *El-Hakim* című könyve volt, amit olyan sokszor elolvastunk, hogy kívülről tudtunk részleteket idézni belőle. Orvosi hivatásról kevesen írtak szebben, megindítóbban, romantikus lelkünk teljesen azonosult a nagyszerű sebész élettörténetével. Nagymamád a neked ajándékozott ezüst pecsétgyűrűbe még az *El-Hakim* szót is belegravírozta.

Ezekről az éveinkről így írsz a *Kézfogásokban*:

„Álmodozó középiskolás korunkban órákig nem mostunk kezet, ha egyszer, csak úgy véletlenül

bemutattak valakinek, akiről titokban, szerelmesen álmodoztunk. Felelőtlenül átálmodtuk az egész kamaszkorunkat. Ellentmondtak ennek ujjperceket ropogtató kézfogásaink, szemtelen farkasszemnézéseink a felnőttekkel és általában minden, amit csináltunk akkoriban. Észre sem vettük, hogy felnőttek lettünk: családot alapítottunk, gyerekeket neveltünk, váltunk, temettünk, dolgoztunk és politizáltunk – bár ezt mindig tagadtuk –, megrokkantunk, megöregedtünk.”

A gimnázium után egy időre elkanyarodott egymástól az életutunk. A családod Budapestre költözött, és te beiratkoztál egy szakmunkásképzőbe, hogy mielőbb önálló lehess, ne legyél senki terhére. Férfias szakmát választottál, ami teljesen távol állt a humán érdeklődésedtől, és őszintén mondom, nem gondoltam, hogy megszereted. A munkahelyeden jó csapatba kerültél, vagány srácok közé, és élvezted, hogy befogadtak, ahogy mindig mondtad, fiúsítottak. A munkában kivívtad az egyenrangúságot, és ez nagy önbizalmat adott neked.

Ebben az időben levelezéssel tartottuk a kapcsolatot, mert én Veszprémben tanultam. Írtad, hogy be szeretnél mutatni valakit, és megszerveztük a pesti találkozást. Ő volt Lali, akinek a társaságában végignevettük a délutánt.

Nemsokára ezután esküvőre készülődtek.

Évekkel később, amikor már én is Budapesten éltem és dolgoztam, mesélted el a kedves történetet, hogy nagymamád a nektek szánt nászajándékát, egy háztartás teljes konyhai felszerelését hogyan választotta ki. A maga határozott módján odaszólt egy eladónak.

– Fiam! Hozzon nekem ide egy széket!

Az eladó döbbenten nézett a botra támaszkodó, de tartást sugárzó, tekintélyes asszonyra, majd szó nélkül meghozta a széket. Nagymama ráült, aztán csak a botjával mutatott a megvásárolni szándékozott edényekre, konyhai eszközökre.

– Azt, meg azt, meg azt... – s mikor a fejben összeállított lista végére ért, csak annyit mondott: – Ezeket kérem becsomagolni!

Te csak pirultál zavarodban, de nem mertél mukanni sem, és titokban csodáltad a sértő hangnemtől mentes határozottságát.

Majd a következő év nyarán megérkezett a leveled, és csupa nagybetűvel írtad: FIAM SZÜLETETT, TIBOR! És egy év múlva újabb nagybetűs hír érkezett, PETI MEGSZÜLETETT, KÉT GYÖNYÖRŰ FIAM VAN!

Egész életedben mérhetetlenül büszke voltál rájuk, az utolsó verseid egyikében így írtál erről:

„Remélem, hogy el tudom mondani
még időben és szemtől-szembe,
hogy mennyire szeretlek benneteket.
Nagyon, nagyon s ez az életem értelme.”

A munkahelyeden nem csak a munkáddal szereztél megbecsülést, hanem egyre fontosabb pártmegbízásokat töltöttél be. A tisztségek, amelyekre megválasztottak, sok-sok külön felkészülést jelentettek, gyakran éjszakába nyúlóan. És ezek mellett még jutott energiád a továbbtanulásra is, diplomát szereztél, népművelő lettél.

A rendszerváltozáskor olyan visszásságokat, erkölcsi mélyrepüléseket, ideológiai pálfordulásokat kellett megélned általad becsületesnek, az eszméhez hűnek ismert emberek részéről, amelyet nem tudtál elfogadni, sem az „új idők szavaként” megérteni... és megrendültél.

Így vallottál erről az időszakról az *Elfojtott zokogás* című versedben:

„...Zászlót vittem, énekeltem,
nagyon sok barátra leltem.
Néha napján boldog voltam,
de minden összeesett holtan...

...Ide teszem, oda rakom:
fáradt hitem, sajtó szívem.
Ígéretem, bizonygatom,
hogy még lobog, hogy még dobog.”

E huszadik század végi zűrzavarban – ahogy megfogalmaztad: a „nagy kár- és lomtalanításában” – békére, nyugalomra vágytál.

„Jó lenne
békében megöregedni
itt a földön
és legalább
hasznára lenni majd az unokáknak
hegyeset köpni
nagyot röhögni
tanítva őket
és céltalanul lődörögni
sehová semmiért
nem sietve többé...”
(*A középkorosztály a mennyországba megy?*)

Édesanyádhoz különleges szeretet fűzött, és soha nem tudtál megbékélni korai halálával, ahogy írtad a *Requiem anyámért* című versedben:

„...nem is tudtam, hogy így szerettem,
mert:
egy kicsit beleőrültem,
egy kicsit belehaltam.”

A fájdalmas veszteség ellenére mindig elmondtad,
amikor őt emlegettük: talán szerencse is, hogy nem
érte meg a rendszerváltozásnak nevezett időszakot,
mert abba biztosan belehalt volna!

És mégis szeretted volna, ha megéri unokái
nősülését, megismeri menyeidet, és kezébe veheti
dédunokáit.

Anyu! (részletek a versből)

„...Te, aki úgy tudtál örömdben nevetni, hogy a
felhők
mögül szégyenlősen előbújt ragyogni a Nap is
Te, aki úgy tudtál szeretni, hogy téged is csak
szeretni lehetett...

...Te, aki kétszeresen boldog nagymama lettél
Te!

Te, Anyu!

Miért hagytál el hatvannyolc éves korodban olyan
hirtelen?

Anyu, már dédi lehetnél!”

Majd' negyven év után újra Wekerle-i lakos lettél.
Szomorúan vetted tudomásul a szeretett környezet
átalakulását, a *Wekerle ciklusban* így írsz erről:

„...ritkák a villamosok,
bezárt a Posta,
eltűnt a régi ÁPISZ;
vajon sorra kerül
szép »kettes« iskolám is?
Ritkulnak a fák,
sokasodnak a bánatos hangok.
Nem mondok le rólatok,
mint szerelemről,
régén még boldog
wekerlei arcok!”

Ide már egyedül költöztél, mert bár megpróbáltátok
rendbe tenni, lassan mégis felőrlődött és kihűlt a
házastársi kapcsolatotok. *Egyszál magam* című
versedben szomorúan vallasz erről:

„Életemben az az érdem,
szabadság lett osztályrészem.
Nincs oly rabló, aki bánthat,
eldobáltam a málhámat...”

Igen, a szabadság ára az egyedül maradás lett, amit nehezen viseltél. Kellett új cél, szükséged volt, hogy elfoglald magadat. Vállalkozásba kezdtél, amely nem váltotta be a hozzáfűzött reményeidet, és rövidesen feladtad. Majd betegápolást vállaltál, amelyet nagy türelemmel és felelősséggel végeztél mindaddig, míg ápoltad, Papó le nem hunyta a szemét.

A következő évben nagy szomorúság ért: meghalt a férjed, akivel bár papír szerint már külön éltetek, de a köztetek lévő kapocs a haláláig megmaradt. Ekkor írtad megrendítően szép búcsúversedet:

„Látod, Kedves, elmentem Szentendrére,
fiad asszonya csirkét sült ebédre,
szépen játszottak unokáid,
őszi szelek rohantak a Dunáig.

Nem értem haza csak estebédre,
másik fiad várt feketére,
a HÉV zöld volt, sárga a villamos,
éjszaka, álmomban látogatsz most.

Jól van a másik két unokád is,
hozzám ma érkezett meg a *Klárís*,
hétfőre kiosztották már a munkát,
látod, Lali, minden megy tovább.”
(*Beszámoló egy haláleset utáni második hétvégéről*)

Vállaltad újabb beteg ellátását–ápolását, és lelkiismeretesen, szeretettel végezted a nem könnyű feladatot, míg szükség volt a munkádra.

Ha a betegséged közbe nem szól, talán ma is örömmel járnál a Tüdőszanatóriumba, ahol önkéntes segítőként lelki vigaszt nyújtottál a hosszú kezelés alatt álló, egyedül maradt embereknek azzal, hogy meghallgattad őket, és elbeszélgettél velük.

E tevékenység mellett jutott időd arra, hogy több folyóirat szerzői körével felvedd a kapcsolatot. Lelkesen bekapcsolódtál a szerkesztői munkákba. Végül bizalmat kaptál, és megválasztottak a *Kristály* c. folyóirat szerkesztőjének, majd néhány évvel később az AKIOSZ elnökének. Nem volt könnyű feladat, és bár örültél s büszke voltál a megbízatásodra, talán túl sokat vállaltál. Megbetegedtél, magad is segítségre szorultál. Közel hatévi küzdelem után fáradt szíved megpihent, örökre elaludtál.

A vers, amit szellemi örökségül szántál fiaidnak, őrzi az embert, aki a barátnőm volt:

„Már felnőttemek,
Fiúk, én megöregedtem.
Örökök hagyom nektek amit
Az életben nagyon szerettem.

Könyvek, barátok, jó, friss barna sörök,
a tenger akár görög, akár török.
Tenyeremben a színes kavicsok,
S a versek ríme, mi szívemben dübörög.

Apátok emléke is a tiétek,
Bizony rövid az emberélet.
Egyszer majd én is elköszönök,
Fiúk, csak a szeretet örök.”

(*Fiaimnak*)

Az idézetek Pécsi Éva: *Csillagporban* (URÁNUSZ Kiadó, Budapest, 1996) és *Vakondtúrás* (REPRO STÚDIÓ, Szolnok, Magánkiadás 2003) című kötetéből, a Wekerlei Társaskör Egyesület folyóiratában megjelent *Wekerle* ciklusból és a kiadatlan írásaiból valók.

UTCAI SZILÁNKOK

Kutya, emberszámban

Borostás, egyszerű öltözetű, de tiszta külsejű férfi száll fel vastag láncon tartott farkaskutyája után a busz hátsó ajtaján.

A kutya borotvált oldalán frissen gyógyult, tenyéryi rózsaszínű seb. A busz hátsó részében állók arrébb húzódnak. A férfi is beljebb lép, szorosan az állat mellé. Lehajol, az állat pofáját két kezébe fogja, úgy csókolgatja. Szemben velük két nő undorodva az ablak felé fordul.

– A lövést nekem szánták – mondja hangosan, és felnéz az előtte állókra. Újra ráborul a kutyára.

– Egyetlenem, gyönyörűm, társam! – mormogja, és megint szenvedélyesen végigcsókolja a kutya pofáját.

Hirtelen felegyenesedik, villámló szemmel körbenéz.

– Kérdezés nélkül lelövök minden stricit, csavargót, tolvajt, aki még egyszer a közelembe kerül! – kiabálja.

Öklöbe szorított kezét fenyegetően rázza. Pólója alját felrántja, a derékszíjon függő nyitott bőrtáskából revolvert húz ki. A vigyor, a döbbenet, az utálkozás az arcokra fagy. A férfi szétnéz, arcvonása

lassan megenyhül. Fegyverét visszacsúsztatja a bőrtáskába. Leül az egyik megüresedett hátsó ülésre. Tenyerével széttárt combjára csap. A kutya felugrik, két mellső lábával gazdája vállára támaszkodik. Ő gyengéden átöleli a seb alatt, és becéző szavakat súg a fülébe.

A kutya boldogan felvakkant.

Séta a Duna-parton

Kanadából tíz év után újra hazalátogatott a házaspár.

Hetven és nyolcvankét évesen búcsúzni jöttek a gyökereiktől, a szülőhazától.

Rokonaik programokkal készültek, és nehezen fogadták el, hogy egyedül szeretnék járni a várost.

A Duna-korzón sétálnak, gyönyörködnek a budai oldal délelőtti fényben ragyogó épületeiben. Egymást átölelve álldogálnak a megújult Várkert Bazárral szemben. Mindketten ugyanarra gondolnak, a megismerkedésük színhelyére, a volt Ifjúsági Parkra.

– Istenem! De szép voltál! – töri meg a hallgatást a férfi. – Mit gondoltál, mikor az első táncunk közben füledbe súgtam, hogy te leszel a feleségem?

Az asszony talányosan mosolygott, mint ötven év óta mindig, amikor időt akart nyerni a válaszáshoz.

Várkert Bazár

Halálos szépség

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy lakótelepi buszmegálló Budapesten.

A korábban nyitott, Dunáig szaladó ligetet rácsos kerítés választja el a járdától. Privatizált terület lett.

A kerítés hátulról kerüli meg a buszmegállót. Törésvonalának belső, liget felőli zugában hatalmas, ovális, kékeszöld levelű növény fejlődött. Túlnőtte a kerítést, és folyamatosan hozta az egy napig élő, óriási, hófehér, tölcsér alakú virágait. Édes illata a méheket, hangyákat egyaránt vonzotta. Az emberek naponta gyönyörködtek benne, míg a buszra várakoztak.

Jöttek a köztestületesek, berregtek a fűnyírók, „fazonosították” a ligetet. Tővig vágták a buszmegálló ékességét is. Az emberek nem értették, miért?

Eltelt egy év, a növény újra szárba szökkent, virágokat hozott a buszra várakozók örömére.

Aztán egyik napról a másikra eltűnt. Helyét földgödör jelezte. Soha többet nem nőtt ki újra.

Métel maszlag volt, erősen mérgező növény.

Égő és király

Munkaidő utáni csúcsforgalom a Kiskörúton.

Virágos bódé a Kálvin tér közelében.

Polcain, virágtartóin virágkavalkád. Hosszú szárú tearózsák, kardvirágok, gerberák, amarilliszek.

Az emberek többsége úgy halad el az üzlet mellett, mintha az ott sem lenne.

Fiatal férfi lép a magas széken egykedvűen üldögélő eladónőhöz. Rámutat egy sötét-bordó rózsára.

Hangja szinte parancsoló.

– Vágja le a szárát huszonöt centisre!

A nő mozdulataiban ott a tiltakozás, mondaná is, de lenyeli a szavakat.

A férfi dzsekije felső zsebébe tűzi a virágot, majd azt kifordítva a vállára veti. Így már nem égő virágot vinni!

Szabadon hagyott karján nagyon szép, acélosan csillogó, kékeszöld színű maori tetoválás vonzza a tekinteteket.

– Király vagy! – kiált rá két kamasz.

Az élet megy tovább

A hatalmas nyírfa szinte feketéllett a sok madártól. Éktelen zsivajjal tanácskoztak az összesereglett vetési varjak. Közeledett a tavasz, elérkezett az útra kelésük ideje.

A közelben lévő terebélyes akácfa úttestre hajló göcsörtös ágán két dolmányos varjú ült. Egyikőjük fázósan borzolta a tollát, társa elrepült a nyírfa felé, de az onnan érkező figyelmeztető károgás visszafordulásra készítette. Újabb elzavarással végződő kanyart tett, és mire visszaért az akácághoz, társa abban a pillanatban szárnyaszegetten esett az úttestre.

Azonnal mellette termett, topogott körülötte, miközben az utat figyelte. A közeledő autó elől felugrott a járdára, majd újra a mozdulatlan madár mellett termett, és csőrével a járda felé próbálta húzni. Az autók elől ismét a járdán talált menedéket. Minden másodpercet gondosan felmért, mennyi időt tud a társa járdára vonzolásával az úttesten tölteni. A sűrűsödő forgalom a le- és felugrálation kívül azonban másra nem hagyott neki lehetőséget.

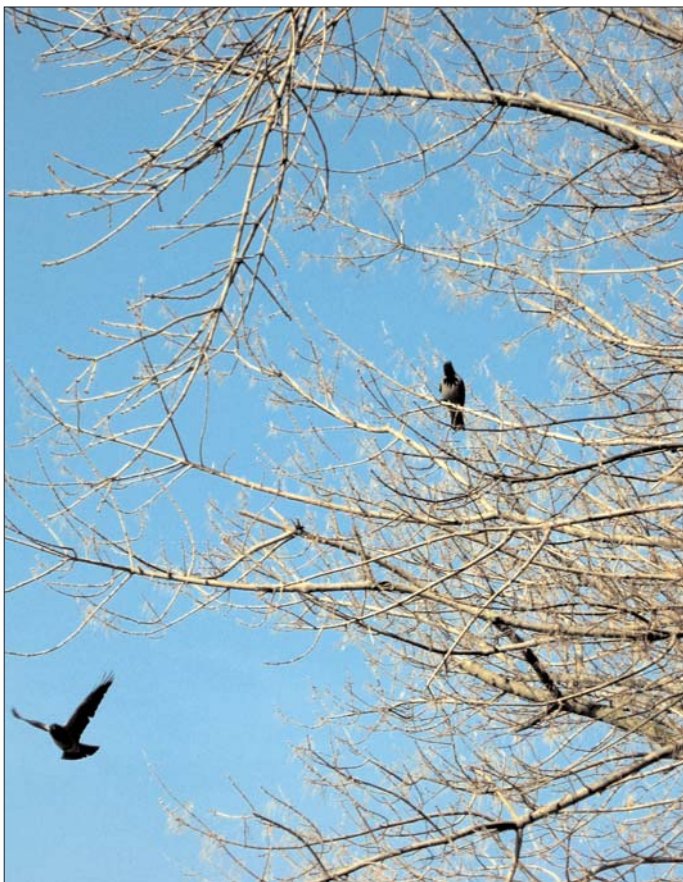
A nyírfához legközelebbi akácágra röppent, onnan kiabált segítségért. A vetési varjak zajos szárnycsapásokkal repültek ki az ágak közül, károgva kiabálták, hogy hosszú utazásra indulnak, nem segíthetnek.

A dolmányos az úttest felé repült, de hiába kereste a társát, a madárból néhány foszlány és tolldarab maradt. A többi egy dömper vitte tova hatalmas kereke barázdáiban.

A madár átszállt a szemben lévő villanyvezetésekre, és mintha sírt volna, szaggatott káromogással adta ki magából a társ nélkül maradás fájdalmát.

A távolból, a folyón túlról mintha válasz érkezett volna. Elhallgatott és figyelt. Újra hallotta a távoli hangot, és válaszolt neki. Aztán megint csendben maradt.

A folyó felől feléje közeledő dolmányos kékes-fekete szárnyán fémesen csillant meg a kora tavaszi napsugár.

Dolmányos varjak

ZENE ÉS EMLÉKEZÉS

A zene hatása az életünkre és az életünkben elvitathatatlan. Felidéz eseményeket, történeteket, villanásokat a múltból, személyekhez köt, andalít, felkavar, felzaklat, kitölti a csendet és a magányt, az ünneplés, az áhítat részévé fogad. Az életkorral bővül a zenei repertoár, amelyben zenei műfajoktól függetlenül egymás mellett békésen megférnek az emlékezésre hívó dallamok.

A nemrégén kapott *Greatest Love Songs 70's 80's 90's Collection – Most Romantic Love Songs Of All Time* összeállítást hallgatva kavargotak körülöttem ifjúságom emlékei, és belefeledkezve dúdolgattam a nekem kedves dalokat.

Amikor felcsendült Paul Ankáról a *Diana*, kirobant belőlem a nevetés, mert eszembe jutott, hogyan énekeltem/énekeltük (a barátnőimmal együtt), sőt, üvöltöttük a híres slágert, amit a Szabad Európa rádió naponta egyszer biztosan sugárzott. (Anyura a frászt hoztam minden alkalommal, amikor észrevette, hogy az adót hallgatom). Az egyik fiú ismerősünktől kaptuk a fonetikusán leírt dalszöveget.

Később még más slágerekét is, de ezt az elsőt olyan sokszor énekeltünk, hogy most is emlékszem a (mára elképesztően zagyvának hangzó!) szövegre: „Áj szó

joljen jok hon ó, Kisz máj dárling áj bi szó, Áj dont
ker dzsen kok vej szej... Ó plüszd dé máj mi
Dájáná.” Azt hiszem, még büszkék is voltunk „angol
tudásunkra”.

De mindent félretéve, az „első nyelvleckém”
mégsem lehetett annyira jelentéktelen esemény az
életemben, ha képes voltam felidézni több mint fél
évszázad távlatából.

És, azt hiszem, ez adta a kezdő lépést is, ami az
angol nyelv tanulásához és megszeretéséhez vezetett.

METRÓMORZSÁK

Magányosság

– Harmincötéves korom óta élek magányosan, férfi nélkül – mondja útitársának az ősz hajú nő. Nyomatéku sűrűn bólogat.

Harmincötéves korom óta élek férfivel, magányosan – feleli elgondolkozva a fiatalabb.

– Neked legalább van valakid – replikázik meggyőződéssel a másik.

Lányok

Két húsz év körüli lány lépett a metrókocsiba. A gyorsétteremben szabad ülőhelyet keresve kerültek egymás mellé. Kellemesen beszélgettek semiségekről, és kiderült, egy irányba tartanak.

Ápolt lábukon virágos szandál. Minijük mélyen a csípőre csúsztatva, topjuk a köldökük felett végződik. Ha szolidbarna hasukat behúznák, talán a csontjuk is átütne a bőrükön. Az alacsonyabb divatos bubifrizurája sisakként veszi körül az arcát. A magasabb fejét műkócos koromfekete haj borítja. Tekintete leplezetlenül simogatja a másikat, amitől ő kényelmetlenül feszeng. Bubifrizurájába túr hosszú ujjjaival,

és elszántan a másikhoz fordul.

– És milyen élet az enyém?! – kérdezi. – Hétre járok melóba, este hatnál-hétnél előbb nem tudok eljönni. Hiába a plusz pénz, időm semmire nincs. Hétvégeken kell pótolnom a vásárlást, mosást, takarítást. Ehhez jön a fodrásznál töltött idő, mert rohadtul elvárják a rendes külsőt. Nem is tudom, hogyan lehet pasival összejönni, háztartást vezetni, esetleg még gyereket is nevelni ennyi elfoglaltság mellett? Mikor van erre idő? Szerinted?

A kócos megvonja a vállát.

– Nem izgatom magamat mások miatt! – Aztán elkerekedett szemmel társára bámul. – Nem azt mondtad, hogy nem érdekelnek a pasik?

– Hazudtam!

– Akkor mi lesz? Jössz velem, vagy nem?

– Nem – válaszolja szinte megkönnyebbülve a másik.

A fekete hajú felhorkan.

– Tudod, mi vagy? – veti oda dühösen. – Hülye kis kurva! – Az ajtó felé lép, majd visszafordulva félhangosan a másik elhúlt arcába sziszegi. – Akkor dugjál egyedül!

A dermedt csendben hirtelen mindenki fontosnak érzi, hogy megnézzék a mobilját.

Szotyola

A Deák téren öt kamasz idétlenül röhögve löki, taszigálja be egymást a metró ajtaján.

Susinadrágjuk fényes, felnyírt hajuk agyon-
zselézett. A szabad helyekre mindenkit megelőzve
huppannak le. A nadrágzsebekben szotyola. Repül-
nek szerteszét az üres héjak, köpködik vele egymást
is, meg akit még érnek. Senki nem szól rájuk. Az
egyik cigarettát vesz elő, és rágyújt. A többi lesi a
hatást. De mindenki néma marad, hát obszcén tár-
salgásba kezdenek.

Akinek nem sürgős az utazás, a következő megál-
lóban kiszáll.

Vannak, akik szóvá teszik az ügyeletnél.

Az ügyeletes metróőr széttárja a karját.

– Hiába szólók be a következő állomásra a kollégá-
nak, a csibészek nagyon figyelnek. Előbb észreveszik
a peron mentén várakozó embereinket, és mire ki-
nyílik az ajtó, ártatlan pofával elillannak a kocsiból.
Ha sikerülne akár egyet is visszatartani, higgyék el,
nem találhnánk egyetlen szemtanút sem, aki ellenük
tanúskodni merne. Maguk se! Igaz? Nahát, itt tar-
tunk! – Lehajtott fejjel áll a panasztevők előtt. –
Mikor lesz rend? Nem tudom – mormogja maga elé.

Hamis ének, hamisan

Az alagútban, a mozgólépcső lejárataival szembeni sarokban ül a nő, ölében alvó gyerek, mellette ötéves forma, szurtos fiúcska. Borzasztó hamisan éneklük a „Kicsi vagyok én, majd megnövök én, / Esztendőre vagy kettőre nagysrác leszek én” gyerekdalt, szünet nélkül, könnyörtelenül ismételve. Mellettük kartondobozka.

Bármely napszakban és bármely metrólejárathál láttam őket, a kicsi állandóan aludt. Azt mondják, talán mákteától.

A jelenet évek óta ismétlődik, ugyanazzal a koreográfiával.

Ülnek a huzatban, ülnek a hidegben, hárman, a nő, ölében az alvó gyerekkel, mellette a szurtos fiúcska. A szereplőket mintha klónozták volna, jellegtelen nő, jottányit sem nőző gyerekek.

Száll a hamis ének: „Kicsi vagyok én, majd megnövök én...”

Mi az ember?

A Kálvin téri aluljáró volt az élettere. Honnan került oda? Az elfogyott reményekből? Onnan csúszott lefelé? Az aluljáró volt a gödör alja? Kiáltott-e egyszer is a lépcsőkről a szemben lévő templom tornya felé, hogy miért? Miért?

Az alkoholtól pirosas arca sima volt, vékony szálú, sárgásbarna haját nem fogta a dauer. Félévente egy-két hétig jó volt a frizurája, utána mint a csepű, szét-szaladt minden irányban. A cigaretta soha nem esett ki a kezéből, a másiktól meg a hajléktalanok *Fedél nélkül* című kiadványa.

Látásból ismert, minden reggel felkínálta az aktuális számot. Mozgása fürge volt, a nyelve hasonlóképpen, mert az elutasítást nehezen viselte.

Az évek fonnyasztották az arcbőrét, már nem mozgult frissen az aluljárón áthaladók elé, az öltözködésére sem adott. Kezdett szakadt hajléktalanná válni.

Egy ideig nem is láttam. Hiányát nem is vettem észre mindaddig, míg ismét fel nem tűnt az aluljáróban. Szedett-vedett vackán feküdt a lépcsőlejáró mellett, italos palack a fejénél, tálka, némi ennivaló papírban és a cigaretta, amelyet fekvé is szívott. Egész nap ott hevert vagy aludt, a takaró alól

kilátszott csontra vékonyodott, cipőben lötyögő láb-
szára.

Nemrég láttam felkapaszkodni a lépcsőn. Behú-
zódott a bokrok közé, dolgát végezni. Összetö-
rődött kis madárijesztő lett belőle.

Tegnap este, mikor hazafelé mentem, még ott
aludt a vackán.

Reggel klórmész vastagon szórt fehér csíkjai fedték
a helyét.

Idétlenek

A kamaszkor végén járnak mindhárman. Helyesek,
jól öltözöttek. Ülnek, egymás felé fordulva, megállás
nélkül vihognak. Ketten folyamatosan ugratják
egymást. A harmadik láthatóan élvezi az ingyen
cirkuszt.

Egyikük kezében kártyacsomó, ügyesen keveri a
lapokat, mint a krupiék a játékasztaloknál.

– Húzz egy lapot!

Kártyatrükkal akarja szédíteni a másik kettőt.
Mikor felmutatja a lapot, a mellette ülő felnyerít, és
vigyorogva közli vele a trükk lényegét. A kártyás
kedvesen belerúg a lábába. A másik viszonozza a
rúgást, és váratlanul megkérdezi:

- Anyádnak van pasija?
 - Nincs – válaszolja kártyakeverés közben. – Azt mondta, kurvára nincs szüksége férfiakra.
 - Akkor te hogy lettél? – ugratja tovább a másik.
 - Nem t’om – vigyorodik el. – Akkor még biztos szüksége volt a faterra.
 - Tartod apáddal a kapcsolatot?
 - Vazze, mi a francért érdekel?
 - Bemutatsz egyszer neki?
- A kártyás kérdően felvonja a szemöldökét.
- Bakker! Azért – folytatja a másik –, hogy megkérdezzem, kurvára hogy tudott ilyen idiótát a világra nemzeni?
 - Vazze! Hogy ez milyen hülye! – vág vissza a kártyás. – Látszik, hogy a sok hülye topikon nőttél fel!
- Egyszerre pattannak fel az ülésről, és röhögve futnak ki a kocsiból.

Póráz

- Mi jut eszedbe róla? Kutya pórázon.
- Megszokott.
- Mosómedve pórázon?
- Bizarr.
- Gyerek pórázon?
- Viccelsz?
- Nem.
- Hol?
- Például a Csatornán túl.
- Bébiszitterrel?
- Anyákkal is, gyakran.
- Utcán?
- Áruházakban, közintézményekben is.
- Árulnak gyerekpórázt?
- Színeset is.
- Ugye, csak hülyítesz?!
- Nem. Engem is sokkolt.
- A gyerek túri?
- Törleszt, amikor csak tud.
- Minek szül az ilyen nő?
- Passz.

KARÁCSONYRA SZERETETTEL

Ha októberre fordul a naptár, ideje van a gimnáziumi osztálytalálkozó szervezése indításának. A három évvel ezelőtti nagy, vagyis ötévenkénti találkozón merült fel, mivel éveink számával fogy az egészségünk és a földi időnk, jó lenne évenként találkozni, csak úgy, magunk között.

Az osztálytársainkból maradt egy 15–20 fős mag, akik részvételére mindig számítani lehetett.

November első hetének csütörtökén jöttünk össze a rendszeres találkozóhellyé vált étteremben. A szokásos zajos üdvözlések elcsitulása után egyenként mindenki elmondta az elmúlt egy év óta történt változásokat, amiket többnyire az unokák növekedése, a tanulóyaikban való előrejutás vagy munkába állásuk jelentette. Ezért is ért mindenkit fejbekólintás-szerűen a találkozóinkat kezdetektől szervező, vidám alaptermészetű osztálytársunk, Lili szomorú hangja, keserű arckifejezése.

Elmesélte, hogy a fia vendéglátó-ipari vállalkozása (étterme volt) teljesen tönkrement, anyagilag lenul-lázódott. Ő segíti a fia családját, a számlákat ő fizeti, hogy ne nőjön az adósság és jusson nekik a napi betevőre. A fiánál ugyanazt a szívbetegséget diagnosztizálták a vizsgálatok során, mint amiben a férje

viszonylag fiatalon meghalt.

Az áramszolgáltató a napokban küldte ki a büntetését. Tizenötezer forint tartozás kifizetését követelik, Lili szerint igazságtalanul. És ha mindez még nem lett volna elég, a találkozóra jövet valaki ellopta a pénztárcáját. Igaz, nem volt dagadtra tömve húszezresekkel, de neki most minden forint veszteségnek számít. Rettenetesen zavarta, hogy az ebédjét is másnak kell majd kifizetni.

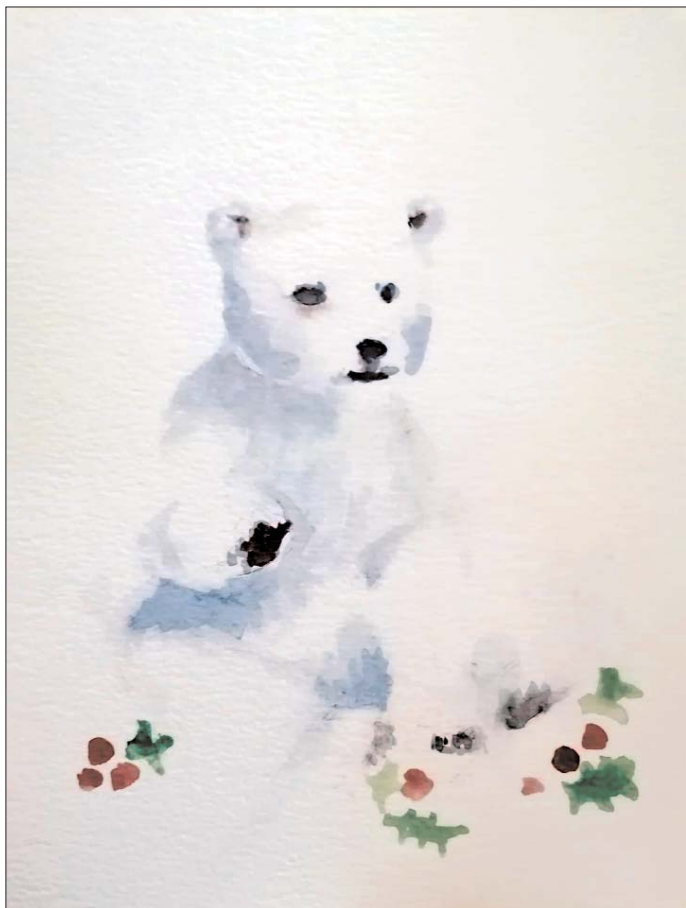
A következő nap felhívott Zsuzsa osztálytársam, akivel a mai napig a legközvetlenebb kapcsolatban vagyok.

– Össze kellene dobnunk egy kis pénzt Lilinek – mondta. – Ebben a helyzetben némi segítséget jelenthetne neki. Mit gondolsz erről?

Egyetértettem az ötlettel, és javasoltam, hogy még kérdezze meg azt az osztálytársunkat, akinek véleményét az osztályban mindig mindenki elfogadta.

Edina is támogatta Zsuzsa felvetését.

Évekkel ezelőtt Edina szervezésével volt már hasonló segítő megmozdulásunk. Nehéz anyagi körülmények között élő osztálytársunk verses kötetének megjelentetéséhez járultunk hozzá jelentős összeggel.

Lizi Szendy-Szabó: Karácsonyi képeslap
(akvarell, 2019)

És az osztály megint összefogott. Edinának küldtük a pénzt, a hónap végéig gyűlt az összeg. Ő vitte el Lilinek és adta át a nevünkben. Igaz, még december eleje volt, a karácsonyi ajándékozáshoz korai időpont, de a szeretet nevében, a szeretet ünnepére hivatkozva szégyenkezés nélkül mégis elfogadható volt.

A hála könnyeit kaptuk érte, hogy több mint ötven évvel az érettségi után még nem múlt el az egymásra figyelés képessége, nem szűnt meg az összetartás és a szeretet ereje.

ASZFALTON NŐTT VIRÁGSZÁL

Khalil a harmincas évei elején járt, amikor barátai segítségével sikerült elmenekülnie az országból, mielőtt a rendőrség letartóztatta volna.

Újságíró volt, cikkeiben az írásaira jellemző finom áttételeken keresztül bírálta a rendszert a civil társadalmat korlátozó intézkedések, az újságírók véleménynyilvánítási szabadságának korlátozása, a növekvő munkanélküliség és a tömegesen elszegényedők nehéz anyagi körülményei miatt. Csak idő kérdése volt, hogy mikor vonja magára a hatalom figyelmét. Erősnek érezte magát a küzdelemhez, a megalkuvás szó hiányzott a szótárából. A menekülés-sel együtt járó félelem azonban nagyon megviselte.

Segítő kezek juttatták el Budapestig, egy évek óta itt élő honfitársa szerény lakásába. Az első hónapokban alig mert kimozdulni, részben a nyelvi nehézségek miatt. Ennél is jobban visszatartotta az üldözöttek rémálma, hogy a hatalom hosszú karja itt is megtalálja. Ha egyedül volt a lakásban és megszólalt a csengő, mint a rettegő kisgyerek a szekrény oldalához lapult, nehogy a körfolyosóra nyíló ablakon át meglássák.

Nehéz, félelmetes álmok kergették. Ilyenkor levegő után kapkodva ébredt, és hirtelen azt sem tudta,

úton van-e, vagy már biztonságban. A félelem, amit az előző életében soha nem érzett, menekülése óta társául szegődött. Sokkal nehezebb volt szabadulni tőle, mint hitte. Sok hónap telt el, míg úgy tudott végigmenni az utcán, hogy egyszer sem fordult vissza ellenőrizni, nem követi-e valaki. Soha nem hitte volna, hogy a menekülés, a bujdosás ennyire ember-szaggató lehet.

Ismerősei munkát szereztek neki. Egy virágtermesztő fogadta fel a nagybani piacra szállított árujának rakodásához. Keresetéből csak csekély összeget tudott fizetni a szobáért, de ezt szinte rá kellett erőltetnie a szállásadójára – mint mondta neki –, szerény hozzájárulás a befogadásáért. Minden keresményéből azonnal félretett egy kis összeget, amelyhez semmilyen körülmények között sem nyúlt. Szűkösen jutott ennivalóra és apró szükségleteire. Eleinte az ennivalón próbált spórolni, a fizikai munkához azonban kellett az erőnlét. Más pénzforrást is kellett találnia.

Magas, vékony, megnyerő külsejű férfi volt, rövidre nyírt, göndör fekete hajában már megjelentek az ősz hajszálak. Csillogó, fekete szeme mindig mosolygott, ha bárkinek a pillantásával találkozott. Mosolyával megnyert magának néhány kiskereskedőt és boltost, akik elfogadták a (munkaadója hozzájárulásával)

felajánlott segítségét, ő pedig a virágok parkolóba való kiszállításáért a borraivalókat. Bár nehezen boldogult a magyar nyelvvel, de a legszükségesebb szavakat hamar megtanulta. Boldog volt, ha dicsérték, hogy szép a kiejtése.

– Arab és franszia könnyű, magyar nem – mondta ilyenkor mosolyogva.

Az idő múlásával mind több kereskedőt ismert meg, és a nagydumás társasággal egyre jobban megtudta magát értetni. A vicces félreértések nem szegték kedvét, ő nevetett rajtuk a legjobban. Otthon szorgalmasabban tanulta a kölcsönkapott arab-magyar nyelvkönyvből a beszédhelyzetek szavait és mondatait.

Itt, a piacon ismerkedett meg Terézával, akin már az első látáskor megakadt a szeme. Teréza magas, erős csontú, telt idomú alakja kimagaslott a vásárlók sokaságából, szőke, lófarokban összefogott haja időnként meglebbent a fejek felett. Huszonévesnél nem látszott többnek, de lehet, hogy csak a kék szeme miatt, amely szinte gyermekien szelíd és ártatlan vonást kölcsönzött a tekintetének.

Nincs az a nő, aki ne figyelne fel egy férfi érdeklődő pillantására, és ha szimpatikusnak találja, rossz néven venné a közeledését. Khalil biccentéssel köszöntötte, ha összeakadt a pillantásuk.

Hónapok teltek a standokon átívelő bólintásokkal, eközben Teréza óvatosan érdeklődött a férfiről az ismerősei körében.

Közeledtek a középiskolai ballagások, megnőtt a virágforgalom, a parkolóba igyekvő kereskedők ki sem látszottak az óriási virágkötegek mögül. Teréza mindig ugyanazoktól a termelőktől vásárolt. Sorra járta az asztalokat, és miután kifizette a virágokat, dísznövényeket, otthagya azokat az árusoknál. Csak a végén szedte össze és vitte a kocsijához. Most is így tett, és felmérte, egyedül képtelen lesz megbirkózni a virágok elvitelével. Határozott léptekkel Khalil felé indult. A férfi nem vette észre a közeledő Terézát, csak a hangra fordult meg.

– Szeretném megkérni, hogy segítsen kivinni az árumat a kocsimhoz. Messze, a parkoló végén állok, ott találtam szabad helyet. Ketten egy fordulóban elbírnánk. – Biztatóan rámosolygott a férfire.

Khalil zavarában nem tudott megszólalni. Mintha valaki kitörölte volna a fejéből az eddig megtanult szavakat. Tereza elérgette és szabadkozott.

– Ha nem tud jönni... rosszkor hívtam... ne haragudjon...

– Nem... nem – csak ennyire futotta. – Nám – szaladt ki belőle arabul az igen, majd fejével gyorsan bólintott. – Igen... jöszök.

Teréza elindult, hogy leplezze mosolygását. Néhány lépés után visszanézett, és kezével is megerősítette a hívását.

Szótlanul szedték össze a kereskedőknél hagyott virágkötegeket.

– Előre megyek, mutatom az utat. Érted? – Tegezésre váltott. Talán ő is jobban boldogul ezzel, hasonlóan az ázsiai piacon a magyar nyelvvel küszködő ismerőseihez.

– Igen, érted. Te még előre, én követ. Mindig, ha akar.

Teréza elhessegette magától a gondolatot, hogy a férfi válaszának volt másik jelentése is. Nem valószínű, gondolta, hogy képes ilyen nyelvi leleményre. Még szerencse, szőtte tovább a gondolatait, különben most ő lenne zavarban.

...És Khalil sokszor követte, nem csak a virágpiacon, hanem a virágboltjához is.

Az üzlet kicsi eladótérből és még kisebb raktárból állt, bejáratott helyen, egy forgalmas aluljáróban. Megbízható jövedelemforrást jelentett az üzletvezető Terézának és társának, Editnek, akinek csak a szája volt gyorsabb a kezénél. Vég nélkül pörgött a nyelve, palóc tájszólását úgy őrizte, mint a kincset, környezete és a vásárlóik örömére. Várandóssága harmadik hónapjában járt, és bár úgy tervezte, hogy

„egyenesen a virágüzletből megy szülni”, Teréza fejében komolyan megfordult Edit utódlásának a gondolata. Nem akart semmit a véletlenre bízni.

Előfordult, hogy Teréza anyja is besegített a meg-növekedett forgalmú napokon, vagy ha egyikőjük beteg lett. A nem hivatalos munkáért a két nő közösen, zsebbe fizetett a mamának, akinek nem sok érzéke volt a virágkötészetéhez, inkább a kisegítő munkákat végezte. Ezért Edit utódjaként nem is jöhetett szóba.

Mint minden ötlet, hirtelen jött, de nem akart ajtóstól a házba rontani. Óvatosan érdeklődött Khaliltól, hogy elégedett-e a munkájával, vannak-e távolabbi céljai, és mik azok. Khalil hasonlóan óvatosan fogalmazott, s közben nem vette le a tekintetét az útról, mintha ő vezetné a kocsit.

– Tiszta munkát szeretek – mondta –, mint a mostani. Ami mögött nincs drog, alkohol, kurvák, politika, bűnözők. Csak egy... – megakadt – ...egy emelettel magasabbat. – Érezte, hogy nem jól fejezte ki magát, ezért kezét magasra emelte. – Értesz? – fordult Terézához. – Van jó ajánlatod nekem? – kérdezte, levegőt sem véve közben.

Ő csak odabólintott, és hallgatagon vezetett tovább.

– Van – válaszolta később –, de arról nem utazás

közben kellene beszélnünk.

Így adódott, hogy beültek egy bevásárlóközpont éttermébe, ahol a hatalmas zsivaj közepette mégis egyedül érezhették magukat, és elkezdték közös jövőjüket alakítani.

Teréza azt hitte, nehezebb dolga lesz elfogadtatni a férfivel, hogy iratkozzon be virágkötő tanfolyamra, és lépjen majd Edit helyére. Megígérte, hogy segíteni fog az elméleti ismeretek tanulásában, és ha ő van az üzletben, a hátsó helyiségben, „ügyesítheti az ujjait”.

– Te nem tud rólam semmit, lehetsz én gyilkos. Miért segítsz nekem? – kérdezte komoly arccal.

Teréza előrehajolt, a férfi szemébe nézett.

– Mert tudom, hogy jó ember vagy – mondta egyszerűen.

Khalil megfogta Teréza asztalon nyugvó két kezét, ráhajolt, és megcsókolta.

Később sokszor felidéztek ezt az estét, hogy mindkét értelemben ez volt a kézfogójuk, és néhány hónap múlva, egy csendes, langyos esővel áztatott szombat délelőttön egybekeltek. Khalil a pohárköszöntőjében kétszeresen szerencsésnek nevezte magát, egyrészt Teréza miatt, másrészt az eső miatt, ami a hagyományuk szerint szerencsét jelent.

Edit az első gyermeke után rövid időn belül ismét várandós lett, rá nem számíthattak az üzletben.

Khalil nagyon igyekezett, hogy mielőbb elsajátítsa a virágkötészet alapvető ismereteit és gyakorlatát. Kezdeti görcsössége, főleg ha a vásárló a kezét figyelte, oldódott, egyre ügyesebben kötött csokrokat. Élő és száraz anyagokból virágkompozíciók készítésére, koszorúk kötésére, tűzésére azonban soha nem vállalkozott. Jól megnevettette Terézát, amikor az első alkalommal azzal hárította el a kérését, hogy „a fantázia enyém és az ügyesség még nem szinkron van”. A nyers koszorúkat viszont gyorsan és azonnal használhatóan készítette elő a díszítéshez.

Szerényen éltek, és nem sokkal tizenöt éves házassági évfordulójuk után összegyűlt annyi pénzük, hogy ki tudták fizetni a kért összeget egy élénk forgalmú kereszteződéshez közeli pavilon bérleti jogának átadásáért, és az önkormányzatnak a területfoglalással járó költségeket.

Mikor hivatalosan is az övék lett a bérleti jog, első lépésként felkeresték a pavilon szomszédságában lévő üzleteket, valamint a mögöttük lévő lakóépület közös képviselőjét, bemutatkoztak, és megállapodtak a vízvétel és WC-használat feltételeiben. Aztán átfestették – ahogyan maguk között nevezték – a *mibódénk* külsejét, megerősítették a kihajtható szárnyakat, a belső polcok alátámasztását, és vettek a polcok alá tolható két hokedlit.

Hét közepén, szerdán nyitottak az aznap hajnalban vásárolt virágokkal és kiegészítőkkel. Első vevőik az újdonsült ismerőseik voltak az üzletekből. – Hogy soha ne szűkölködjetek vásárlókban! – mondták. Figyelmességük nem csak Teréza szemét, hanem Khalilét is gyanúsan csillogóbbá fényesítette.

Jól indult a vállalkozásuk, szerencsés időszakban nyitottak, hamarosan kezdődtek az oktatási intézményekben a ballagások. A nyári szabadságolások idején fél napot voltak nyitva a kereslet csökkenése és a nagy meleg miatt. Amióta együtt voltak, soha ennyi gondtalanul töltött idő nem jutott egymásra, és bár nem merték beleélni magukat, ősszel minden vizsgálat azt bizonyította, hogy Teréza várandós. Annak ellenére, hogy egészségileg mindketten rendben voltak, lassan kifelé haladva a szülőképes korból most először fogant gyermek a kapcsolatukból. Az elvégzett kromoszóma vizsgálat egyértelművé tette, hogy a gyermek egészséges és kislány.

Különös az élet. Április végére megkapták életük legbecsesebb ajándékát, akit Zaara-nak neveztek (ami arabul szép virágot, virágszálat jelent, és kiejtve az európai nyelvben is könnyen megjegyezhető), de közeledett újra a ballagási időszak, és Teréza nem babázhatott gondtalanul. Kislányuk születése óta

minden reggel Khalil nyitott, szárazta a virágokat, friss vizet hozott a vödrökbe, vázákba, elhelyezte őket a kinti tartókon, Teréza pedig a reggeli szoptatások után a kislányával a *mibódénk*hoz babakocsi-zott, hogy a virágra várókat minél gyorsabban kiszolgálhassák. Nem akartak egyetlen vásárlóról sem lemondani, hiszen a vállalkozásuk indítása erősen megcsappantotta a tartalékukat. Teréza a pavilonban tette tisztába a kicsit, ott etette-itatta, és annak takarásában, a babakocsiban altatta. Délután hazament a babával, bepakolt a mosógépbe, és mire Khalil hazaért, elkészítette a vacsorát.

A fürdetés volt mindkettőjüknek a nap legszebb és legbékésebb időszaka. Ha kora reggel piacra mentek virágért, a mama náluk aludt, és ő etette meg Zaarát cumisüvegből az előre lefejt anyatejjel.

A napok így ismétlődtek, s közben a kislány szépen növekedett. Ismerősök és ismeretlenek, aki csak belenézett a babakocsiba, elragadtatva dicsérte a kislány játékbabát formázó szabályos, finom vonású arcocskáját.

Teréza lefogyott, alakja szinte megnyúlt, arcáról a beteljesedett boldogság sugárzott, de olyan szolidan és lágyan, mint Leonardo da Vinci *Orsós Madonnájá*éről. Sok dicséretet kapott vásárlóitól, hogy milyen csinos lett, Khalil azonban mosolyogva ingat-

ta a fejét.

– Nem, nem jó így, kellenek a párnácskák, az jó, úgy jó a szemnek és a kéznek – mondta, és kedvesen hunyorított hozzá.

Abban a világban, ahonnan ő jött, a szép nő fogalma mást jelentett, a gömbölyűt, telt idomút, akin látszik, hogy jómódban él. Hozta magával, ott volt az őseitől örökölt génjeiben, és neki jobban tetszett a másik Teréza, az, akit először látott.

Az év utolsó nagy rohamakor, a halottak napi virágvásár indulásakor Zaara már a kocsiban ült, és a kikötött játékainak forgatását megunva hangosan rikoltozott, figyelmet követelt magának. Riasztani kellett a nagymamát és a nagynénit, de még a lakóház közös képviselője, Ilike is besegített a kislány felügyeletébe, hogy a szülők nyugodtan foglalkozhassanak a vásárlóikkal. A nap végén, amikor Teréza fáradt mozdulatokkal köszönte a zárásra ott maradt Ilikének a segítséget, ő nevetve legyintett.

– Szívesen. Mindig, ha ráérek. Csak ne kelljen szaladnom a kis huncut után.

– Az is eljön gyorsan, és majd megoldjuk valahogy.

De ekkor még nem is sejtette, mennyire fárasztó lesz az érdeklődő, megállás nélkül szaladgáló kislány mellett dolgozniuk.

Hiába adódtak hosszabb-rövidebb szünetek a

vevők kiszolgálása, a szükséges előkészületek, rendezgetések között, ha le is ült rövid időre egyikőjük, míg a másik dolgozott, máris futhatott a csík módjára mozgó gyerek után. Egyetlen pillanatra nem vehették le a szemüket róla.

Ha vevő jött, és valamelyikük egyedül volt a gyerekekkel, azonnal beleültette a kicsit az ernyőkocsiba, és bekapcsolta a biztonsági szíjat. Zaara idővel megtanulta, hogyan emelheti ki a lábait a béklyóból, hogyan kell átvetnie magát a kocsija oldalán, hogy ne essen rá a járda poros-mocskos aszfaltjára. Már futott is, hátra sem fordulva, kacsázva szaladt a járókelők között az úttest vagy az édességbolt felé.

Nem sokáig tartotta vissza sem a beszélgetés, sem a feddés, a korholás. Mozgásigénye újra és újra futásnak indította. Amióta sikerült kinyitnia az édességbolt ajtaját, többnyire oda tartott. A lányok szívesen foglalkoztak vele, de Teréza akkor is csak néhány perc maradást engedélyezett neki, ha nem kellett azonnal visszamennie a pavilonhoz, mert volt segítsége. Mint a kiscsibéket szokás, tárt karral terelte visszafelé a kelletlenül engedelmeskedő kislányt.

Ilyenkor leült a munkapultja mellé tett hokedlire, lábfejével közrefogta Zaarát, és immár sokadszorra elmondta intelmeit.

– Szomorú vagyok, Babukám – kezdte komoly arc-

cal –, hogy már megint nem fogadtál szót! Tudod, megbeszéltük, ha sétálni szeretnél, vagy meg akarod látogatni Csillukáékat a boltban, szóljál apának vagy nekem, és veled megyünk. Nagyon, nagyon csúnya dolog szó nélkül itt hagyni azokat, akik nagyon szeretnek téged. A sokszori ígéretésed után azonban úgy látom, hogy szükséged van gondolkodási időre, ezért a ma esti mese elmarad – tette hozzá.

Amikor első alkalommal mondta ki az azóta is leghatásosabb mondatot: „Úgy gondolom, az esti mesélés ma elmarad”, a kislány egészen belesápadt.

– Ne, ne! – szakította félbe anyját könnyörgő szemmel. – Máskor nem futok el, ígérem.

– Sokszor ígérted, és ma sem tartottad be. Nem bízhatunk az ígértedben.

– Kicsi vagyok – érvelt komoly arccal –, nem tudok annyit megjegyezni, mint a felnőttek.

Teréza alig tudta a nevetését visszafojtani. Magához vonta a kislánya fejét, hogy legyen ideje rendezni a vonásait. A gyerek kibújt az öleléséből, és nagyot sóhajtott.

– Papa sem mesélhet?

– Elmondod apának, mit tettél?

– Hát jó – megadóan sóhajtott a kislány.

Elkérte anyjától a ceruzakészletet és a füzetet, leült a másik szék elé, a kis sámlira. Nekilátott rajzolni. El-

mélyülten dolgozott, s mikor elkészült, odaállt anyja elé.

– Neked rajzoltam – mondta, és odaadta anyjának a füzetet.

A képen egy kislány különös formájú, mindenfelé elágazó szirmú, szivárványszínű virágot tartott kinyújtott kezében. Előtte magas, lófarkas, nadrágot viselő alak állt.

– Nekem adod ezt a szép virágot?

A kislány szótlanul bólintott.

– És mi a neve, mert én még soha nem láttam ilyen szépet? – kérdezte kifényesedett szemmel.

– Nem tudom, még nem adtam nevet neki.

– Mit szólnál, ha *szeretet* virágnak neveznénk?

Zaara arca felderült.

– Inkább *szeretlek* virág legyen.

Összeérintették a homlokukat, ez volt az a békejelük.

A *szeretlek* virágot még sokszor rajzolta anyjának. Az apjánál az is elég volt, ha kis karjával átölelte és megpuszilta. Khalil ilyenkor előre megbocsátotta a következő öt vétségét is. Nagyon büszke volt a lányára, tekintete egészen ellágyult, amikor Zaara arcocskáját nézte, aki egészen az ő vonásait örökölte, csillogó fekete szemét, finoman metszett orrát, lágyan göndörödő, barna haját. A szája görbülete,

mosolya azonban Terézéé volt. Születésétől kezdve ugyanolyan biztos mozdulatokkal bánt a kislánnyal, mintha ő lenne az anyja, fürdette, pelenkázta, etette, mesélt, énekelt neki. Ha ketten voltak, mindig arabul beszélt Zaarához, és akkor is boldog volt, ha erre a kicsi magyarul válaszolt. Nem erőltette a nyelvtanulást, de a meséit mindig arabul mondta. Rövid történeteket, egyszerűen fogalmazva. A legnagyobb jutalma az volt, ha a gyerek arabul kijavította a nem „pontosan” mondott szöveget.

Khalil sürgette, hogy keressenek Zaarának őszre óvodát, mert nagyon féltette kislányukat a környék stricijeitől, drogosaitól, a trágár beszédű utcai cselengőktől és az időnként feltűnő, büntetett előéletű pedofiltól. De róla legalább tudta!

– Ő olyan rossz bácsi – mondta lányának –, aki veri a kisgyerekeket, ezért nem szabad szóba állnod vele.

Játszótársak hiányában ugyanis Zaara szívesen szóba elegyedett bárkivel, aki megszólította, és mintha vízcsapot nyitottak volna ki, folyt belőle a szó. Ilyenkor kellett a leginkább résen lenni, nehogy a beszélgetés kedvéért eltávolodjon a pavilontól.

– Az aszfalton növény virágszálat könnyen eltaposhatják – érvelt Khalil a feleségének az óvodába íratás mellett.

És hogy nem is alaptalanul, Terézának kellett

megélnie. Szempillantás alatt tűnt el mellőle a gyerek. Mire ráakadt szeme a járókelők között, már az édességbolton is túl volt, egy férfi mellett balagott. A kilótt puszkagolyó sem ért volna oda hamarabb. Megragadta a mondanivalójában elmerült gyerek karját, visszarántotta. Rohant vele, vissza a pavilonhoz, miközben kétszer rácsapott a fenekére. Fújtatva, lihegve rogyott le a székre. A gyerek zokogva nyújtotta a karját feléje, de az ijedtségét felváltó haragja miatt még nem tudta őt magához ölelni.

Még soha nem veszekedtek hangosan, vitáik is csak ritkán voltak, de ez az eset mindkettőjüket kiborította. Teréza már bánta, hogy első felindulásában sötétebbre festette a történeteket. Hiába próbált rajta tompítani, a rossz szándék gondolatát nem tudta kiűzni férje fejéből.

Khalil ettől kezdve minden ismeretlenre előítélettel tekintett, aki szóba elegyedett a kislánnyal. De nem csak tekintett, hanem el is küldte őket a *mibódénk* környékéről, ha nem virágért jöttek oda. Előfordult, hogy patália kerekedett ebből, hiszen a környék híres volt a sebesen pergő nyelvű, a sértegetésekben verhetetlen szókinsű emberekről. Néha ketten-hárman megjelentek, Khalil felé köptek, majd hangos röhögéssel továbbálltak. Ha nem bírta ki szó nélkül, szót követett, egyre jobban bevadulva szidták egymás

fajtáját, és a gyerek, ha vele volt, félelmében a bódé polca alá bújt el.

Teréza sokszor kérte, találjon vissza a kedves, udvarias Khalilhoz, aki addig volt, s akit mindenki kedvelt.

– Híre megy az ilyesminek – mondta Teréza –, és lassan elhagynak a vevőink is.

– Nekem csak azzal van bajom, aki a gyereket molesztálja – dohogott jól hallhatóan.

– A beszélgetés még nem molesztálás! – nézett a férjére, és mindannyiszor feltette magának a kérdést. Mindig is ilyen volt, csak ő nem ismerte fel az igazi arcát? Vagy valami véglegesen megfordult benne, amitől ilyenné vált? – töprengett.

– De azzal kezdődik – csattant fel ismét a férje –, az édesgetéssel, a hazudozással. Nem beszéd-e a csábítgatás?

Többnyre itt be is fejeződött a kapcsolatuk mentésére el sem kezdett párbeszéd.

Teréza igyekezett minél többször ott lenni a virágüzletben, a gyereket pedig csak akkor hagyta az apjával kettesben, ha másképp nem tudta megoldani a felügyeletét.

– Nem jó ez így, elvadítod tőlem a gyereket! Miért? Az asszony lassan, vontatottan felelt.

Oszlop tövében pipacs nőtt

– Nem én vadítom el, ha te magad, azzal a beteg... azzal a szüntelen gyanakvásoddal, ami miatt konfliktus helyzetekbe keveredsz, és nem érdekel, hogy esetleg a gyerek is szem- és fültanúja.

– Ő mondta, hogy nem akar velem lenni? – kérdezte fojtott hangon, de olyan könnyörgő arccal, hogy Teréza majdnem megsajnálta.

– Ő csak a régi kedves, nem veszekedős apukáját szeretné – felelte csendesen.

A nyár talán legforróbb napja köszöntött a városra. A meleg levegő vibrált az aszfalt felett, az utca szinte kihalt. Ha nem jártak volna a buszok meg a trolik, üres lett volna az úttest is. Khalil fél óránként porlasztóval locsolta a napernyővel védett pulton lévő virágok felett a levegőt. Zaara a pavilon árnyékában rajzolgatott. Apja leült melléje, és folytatta az imádkozást a Koránból.

Kopaszra borotvált csávó jött a sarok felől, szorosan a fal mentén araszolt, majd a bódé hátsó sarkához osont, és leguggolt, úgy leste a túloldalon álló társait, akik kézjelekkel irányították.

Khalil a kannából feltöltötte a porlasztó tartályát, és elindult párásítani. Zaara is felállt, apja után nézett, majd toporogni kezdett a hirtelen jött pisilési inger miatt.

A jel megérkezett odaátról. A kopasz felpattant, elkapta a kislány kezét, és futni kezdett vele a néptelen utcán. Úgy szólt a megegyezés a többiekkel, hogy az árkádoknál elengedi a gyereket, és az oszlopok takarásában eltűnik a mellékutcában. A gyerek arabul sikoltozott.

Még el sem érték az árkádot, Khalil töre lecsapott. A fickónak hangot sem volt ideje kiadni, a találat pontos volt, halálos.

A túloldalról eltűnt a csapat.

Khalil felkapta a pisitől nedves, a zokogástól rázkódó, csukló kislányt, és csitítgatva-vigasztalva igyekezett vissza a pavilon árnyékába. Ráültette az előkészítő asztalra. Keze közé fogta az ázott, maszatos arcocskát, hosszasan nézte, hogy minden vonását az emlékezetébe vesse, és lassan, áhítattal körbepuszlta.

Átölelte a magasban ülő gyereket, mobilján felhívta Terézát, hogy sürgősen jöjjön oda, mert halaszthatatlan dolga akadt. Nem válaszolt az asszony kérdésére, kinyomta a hívását.

Mentőt hívott. A hangja olyan egykedvű volt, hogy az adatokat felvevő diszpécseren átfutott a gondolat: – Már megint szórakozik valaki velük!

Néhány másodpercig telefonja üres kijelzőjét nézte, sóhajtott egyet, és beütötte a rendőrség számát.

Hangamezők a Wicklow-hegységben (Írország)

A HANGA TÖRTÉNETE

(Skót népmese – műfordítás)

Amikor Isten megteremtette a világot, ránézett a csupasz hegyoldalakra és úgy döntött, kell valamilyen növény a lejtők szépítésére.

A fák közül a legerősebbre, a hatalmas Tölgyre gondolt, de ő nem vállalta, mondván, a talaj túlságosan sekély, hogy gyökeret eresszen és virágozzon.

Isten majd a sárga virágú Lonchoz fordult, hogy megkérdezze, vajon ő elterjesztené-e szépségét és illatát a hegyek között. Ő is elhárította, mert semmi nem volt a barátságtalan terepen, amin növekedhetne.

A virágok közül a legédesebb, a Rózsa volt Isten következő választása. Ő azonban elmagyarázta, hogy nem lesz képes túlélni a hegyoldal metsző szeleit és a szélfúttá esőket.

Isten csalódottan elfordult, és egy kicsi, alacsony növésű, zöld cserjére bukkant. Virágának apró szirmai lilák vagy fehérek voltak.

Ez volt a HANGA!

Isten megkérdezte a Hangát: „Élnél-e a hegyoldalon, hogy azt még sokkal szebbé tedd?”

A Hanga arra gondolt, hogy rossz a talaj, az éghajlat kemény, és nem volt biztos, hogy képes-e a feladatot elvégezni. De Isten örömeire azt válaszolta, ha akarja, hogy megpróbálja, mindent megtesz ezért.

Isten annyira elégedett volt a Hangával, hogy úgy döntött, három ajándékot ad neki.

A Tölgy erejét – a hanga fás szára erősebb, mint bármely más fáé vagy cserjéé.

A Lonc illatát – a hanga finom illatát szappanokhoz, pot pourrikhoz és kozmetikumokhoz használják.

A Rózsa édességét – a hanga az édes nektárja miatt a méhek egyik kedvelt virága.

A mai napig híres a Hanga a három ajándékról, mert teljesíti Isten által adott feladatát.

„Hogy újra légy,
csak egy szó kellene,
s olyan szó nincs”

(Szabó Lőrinc: *A huszonhatodik év*)

A SZERB FIÚ

A presszó kis beugró részén álló asztalnál, egymással szemben idősebb pár ült. A férfi két kezében fogva tartotta a nő összekulcsolt ujjait. Hüvelykujjával gyengéden simogatta a kézfejét.

– Éva! Tudom, a vigasztaló szavak nem mulasztják el a szomorúságot. Fájdalmas valakit végleg elveszíteni. Még akkor is, ha sok év óta nem találkozta vele, és semmit sem tudtál róla.

– Hiába volt azóta egy másik életem, és kaptam tíz év második esélyt boldog, kiegyensúlyozott párkapcsolatban élni, úgy érzem, különösen most, hogy soha nem tudtam elfelejteni Radomirt. – Lassan, elgondolkozva folytatta. – Látod, annak is lassan tizenöt éve, hogy Zsolt meghalt. Az egyedüllét elviseléséhez még sokáig a vele töltött évek emlékei adtak erőt. Szégyellem kimondani – aprót rándított a vállán –, idővel azonban halványultak, s egyre többször jutott eszembe Radomir. A megismerkedésünk, a találkozásaink és a szerelmünk időszaka. Néha

megfordult a fejemben, jó lenne bizonyosságot szerezni róla, él-e még, hol és hogyan, de mindig elvetettem. Talán, mert fiatalnak akartam megőrizni az emlékeimben, és magamat is az övében. Ezt neveznék gyávaságnak?

– Nem! Nem hiszem. Inkább természetes védekezés. A bizonyosság megbolygatja az emlékeket, s veszteségérzés is lehet a következménye. Emlékszel? Vagy harminc éve, az elvált nők érzelmi életéről a kéréssemre készített riportsorozatod milyen nagy vihart kavart! Így, vagy úgy, de mindenkinek nehéz beszélnie a valósággal és a veszteségeivel.

A nő hallgatott egy ideig, majd alig észrevehetően megcsóválta a fejét.

– Harminc éve könnyebb volt nekem, mert mögöttem álltál, főnökként és emberként egyaránt... és akkoriban találtunk egymásra Zsolttal is. A régi életemet a frissen megjelent kötetemben temettem.

– Mostanában is találkozom a neveddel folyóiratokban és a neten, tudom, hogy nem hagytál fel az írással. A történet, amit Radomirról, magatokról írtál a kötetekben, valójában most fejeződött be. Írd meg! Erre bíztatlak. Meglátod, utána könnyebb lesz!

Megfogadtam a tanácsot.

Gyereklány voltam, amikor megismertelek.

Tanyasi lakodalomba vitt magával nagymama. Szomszédasszonyának a fia ott, a lányos háznál tartotta esküvőjét. Oda hívták főzőasszonynak.

Indulás előtt nagymama a kapuból visszahívott.

– Évica! Itt van nagyapád bekecse! – nyújtotta felém a vastag, ritkán hordott, kicsit avas szagú holmit. – Nem szeretném, ha megfáznál a tanyáig tartó hosszú úton.

Nyelvemen volt, hogy nem akarok ilyen bűdös holmiba bújni, de végül nem ellenkeztem, mert mielőbb szerettem volna felülni a színes szalagokkal díszített szekérre.

„...Nagy nap ez nekem! Még sohasem voltam meghívott vendég lagziban, és tanyát is csak az út széléről, meg a vonatablaktól láttam. Nagymama új szalagot vett, széles-fehéret, a copfjaim majdnem elrepülnek. Még ezt a barna kendőt is a fejemre tegyem? – úgy nézek ki, mint egy banya!...

... Messziről énekszó, kurjantás, a szekerek nyikorgása hallatszik. A sok feketeruhás vénasszony, mint a megbolydult svábbogarak, ide-oda rohangászik. Még egyszer ellenőrzik, hogy minden rendben van-e? Aztán kitódulnak a ház elé. A zenészek is felélednek, az egyik bebújik a harmonikába, a másik kettő a hegedűjét cincogtatja.

Na, végre! Megjöttek a templomból! Jó lett volna azt is megnézni! Szeretem a falusi esküvőket, mert a szertartás után aprópénzt szórnak szét a templom lépcsőjéről a báméskodók közé. Ilyenkor néha még egy forintnyit is sikerül összeszednem. Fütyülős cukrot veszek rajta, meg dianával töltött, süveg alakú, rózsaszínű cukorkát. Én is kint állok a várakozók között. Csak tudnám, miért rúgott fel egy vödör vizet az újasszony? Majd megkérdezem a nagymamámtól. Egy, kettő... hat koszorúslány. De szép rózsaszínű ruhájuk van! Az a magas, szőke koszorúslegény meg ki lehet?...

...Jó hideg van itt kint az udvaron. Nagyon megfájdult a gyomrom a vacsorától – vagy a bortól? Nem is ittam sokat! Nem megyek be! Már táncolnak, és én nem tudok táncolni. Mit mondott az a koszorúslegény? Hogy szerb, és Radomir a neve? Milyen mérgesen nézett rám a nagymama, amikor vele beszélgettem! – pedig nekem tetszik, és nagyon szépen énekel! Én azt sem tudok – semmit se tudok!

Szédülök... hányinger kerülget... Most már jobb! Be kellene mennem a házba!

A szerb fiú is kijött. Azt mondja, melege volt a szobában. Az itató szélén ülünk. A házból kihallatszik az énekszó! Felém fordul, ő is éneкли: „Egy valomás, ez a tangó egy valomás...” Gyönyörű hangja

van. Nekem így még soha senki nem tetszett!...

...Csend. A vendégek elfáradtak, el-elbóbiskol a lakodalmas nép. A cigányok is szunyókálnak. Nagymama az öregasszonyokkal foglalatoskodik a konyhában.

Radomirral beszélgetek – egyáltalán nem vagyok álmos. Faggatom, hogy feleségül venne-e magyar lányt? Naivul így szeretném megtudni, hogy Kláriver van-e ilyen szándéka? Feltartott fejjel nevet. Egyik karjával átölel. Hozzábújok, fejemet a mellére hajtom. Ő pedig egy gyereklánynak mesél arról a világról, amelynek én is részese vagyok. Én is látom, hogyan él egymás mellett szerb és magyar, de nem értem ezt a világot. Nem érzékelem, mitől más az egyik vagy a másik, mert én a szerb pajtásaimmal ugyanúgy és ugyanazokat a játékokat játszom, mint a magyarokkal. Engem csak az öreg Mákszó zavart ki a házukból, de hát, eszem a lelkét, az meg örökké iszik, és mindenkibe beleköt. Mi, gyerekek, szerbek és magyarok, egyformán örülünk és veszekszünk. Miért kellene gyűlőlnöm a szerbeket? Radomirral is olyan jó! Nagyon szeretem, és feleségül akarok menni hozzá. Csak ne mondaná, hogy még nagyon kicsi vagyok! Maholnap középiskolás leszek!...”

Egyszer már eltemettelek, az egyik könyvemben.

Harminc évvel a veled való első találkozás után újra szerelmes lettem. Pedig sokáig úgy éreztem, senki nem tudja elfoglalni a helyedet a szívemben.

Temetnem kellett a hozzád fűződő érzelmeimet, hogy az újakat elfogadhassam. Másként nem ment.

Így vallok erről az idézett könyvben.

„...Zsuzsa zavartan krákogni kezdett, mintha már most megbánta volna a ki nem mondott, tapintatlan kérdését. Éva azonban olyan biztatóan nézett rá, hogy mégis kibökte. – Egyedül élsz? – Abban az értelemben igen, hogy van-e férjem vagy élettársam. Egyébként nem. – Értem – bólogatott Zsuzsa. A férfiismerőseid... – kereste a szavakat – ...szóval, az eddigi partnereid között egy sem akadt, akivel el tudtad volna képzelni az életed? – Volt. Egy. Ő az, akire gondolsz. Radomir. És én is elkövettem azt a hibát, amit te. Igaz, jóval fiatalabb koromban...

Zsuzsa tágra nyílt szemmel, hitetlenkedve hallgatott. Létezik egy másik Éva is? – A hiábavaló keresés éveiben valószínűleg elmentem vakon néhány értékes ember mellett is, de akkor ezt úgy sem hittem volna el senkinek. És azóta? Azóta voltak szép, meg kevésbé sikerült kapcsolataim... és köztük a magányok: a pihentető, az otthonról elűző, a megnyugtató, a kapkodásra készítő, a munkára

ösztönző, a testet gyötrő... – Elhallgatott. Újabb cigarettára gyújtott, de nem folytatta tovább...”

Kapcsolatunk megszakadása után egyszer még találkoztam veled.

Nagyapám temetésére érkeztem a faluba. Alig szálltam le a buszról, amikor megláttalak. A szövetkezeti boltból léptél ki. Mire eldöntöttem volna, hogy odalépjek-e hozzád, rám vetődött a tekinteted, és arcodra kiült a csodálkozás. Álltunk egymás előtt, néztük egymást, de egyikünk se mozdult. Aztán kinyújtottad a kezedet, és megsimogattad az arcom. – Moja draga! – Mintha ezt suttogtad volna, de lehet, hogy csak képzelődtem. Ujjaid megremegtek a bőrömon.

– Nagyapámat ma temetik – mondtam köszönés helyett. – A család már a háznál vár.

– Részvétem. Hallottam, hogy Péter bácsi elment. Hány éves is volt?

– Nyolcvannégy.

– Szép, hosszú élete volt – mondtad, miközben elindultunk.

Megtorpantam.

– Ki tudja, mit válaszolna erre? – tűnődtem.

– És közben az élet meg olyan gyorsan múlik – jegyezted meg halkan. – El sem hiszem, hogy közel tizenöt év óta nem láttuk egymást.

Szótlanul mentünk egymás mellett. Hirtelen megfogtad mindkét karomat, szembefordítottál.

– Mit tehettem volna? Milena várandós lett. El kellett vennem, különben nem lett volna maradásom a faluban.

Nem válaszoltam. Mit is lehetett volna ennyi idő után? De most is ugyanúgy elszorult a torkom, mint tizenöt éve.

A Vasút utca kereszteződésénél megálltunk. Éppen olyan szótlanul, mozdulatlanul néztük egymást, mint a találkozásunk pillanatában. Amikor a csend már szinte fájt, végigsimítottam az arcodat, és befordultam az utcánkba.

Miután megírtam a történetünket, azzal mentegettem magamat, hogy a népi mondás szerint akinek halálhírét költik, az sokáig él.

Amióta rátaláltam a neten gyerekkorom falujának honlapjára, szokásommá vált, hogy a helyi újság alapján tájékozodom a település életéről. Hogy mit éreztem, amikor a *Családi események* rovatban az

elhalálozottak között a nevedet olvastam? Egyszerűen hihetetlennek tűnt! Sokszor el kellett olvasnom, mire egyáltalán felfogtam. Nehéz volt szembesülnöm a halálhíreddel, amit már az élet írt.

A nyár végén még megérted a nyolcvanötödik születésnapodat, és nem sokkal utána végleg elmentél. Az általános vélekedés szerint szép, hosszú életed volt. Nem tudom, te hogyan érezted? Soknak-e vagy kevésnek a nyolcvanöt évet? Szépnek? Vagy kevésbé szépnek? A választ magaddal vitted.

Albinoni *Adagióját* hallgatom Varnus Xavérral, és rád emlékezem. Amit akkor, a könyvemben írtam rólad, rólunk, lelkemből jött szavak voltak. Ma sem tudnám szebben, igazabban megfogalmazni.

„...Kilépek a térből és az időből...

Anyu elkísért a vonathoz... sír... vigyázz magadra kislányom... főváros... tankönyvek, jegyzetek... az elsőéves egyetemisták kicsit-nagyon beképzelték, én is... a tavaszi szünetben vérig sértettem Radomirt... ő is tanulni fog – mondta örömmel –, a marxista egyetemen. – Miért nem oda jársz, ahol igazi diplomát kapnál?... elkomorult... nem akartam megbántani... még azon a nyáron megnősült, szerb lányt vett el... messze szakadtam tőle... nem tudom elfelejteni... minden férfiben őt keresem ... felbon-
tottam az eljegyzésemet... kapcsolataim a magányom

körül bővülnek-szűkülnek.

Futok a sárga hintőpor homokon... ő vár... mili moj!... elbújunk az emberek elől... A szél arany-ezüst szemcsékkal vonja be testünket... rohanunk... a mező virágai ölelik körül fűágyunkat... moja draga!... néhány nap múlva elutazom, messzire... erdei szél hűsíti lángoló bőrünket... futunk... versenyt az idővel és az ádáz gyűlölettel.

Osztálytársammal az ablakból bámuljuk a járókelőket, nincs kedvünk tanulni... messziről látom közeledni... már két éve a városban dolgozik... lero-hanok az utcára... mintha véletlen találkozás volna!... hazakísér... az első csókja... már az ő szemében is nővé értem... mintha lázas lennék, egész testemben reszketek ... és nem szabad világgá kiáltanom, hogy szeret-szeretem!

Táncolni tanít... indaként fonódom rá... lábaim mereven szögeződnek az olajos padlóhoz... lekérnek... nem megyek, most nem... türelmes szavakkal magyarázza: – Ilyet nem szabad mondani, kitáncoltathatnak, az szégyen... tizenöt évem makacs-butaságával szeretem.

Hosszú fekete csík és néhány mozgó fekete pont... temetnek... zuhog rám a föld... megfulladok... – senki se hallja kiáltásomat? Fekszem az ágyban, ébren várom a hajnalt. Az éjszaka nálad jártam, ked-

vesem. Hantágyadat körbeültettem emlékeim virágaival. De imádkozni elfelejtettem.

Mili moj!... Moj dragi!... Nek muje laka crna zemlja! Amin!”

Kedvesem! Legyen neked könnyű a föld! Ámen!

A SZERZŐRŐL

1943-ban születtem Szegeden. Vegyészmérnök és mérnök-tanár vagyok. Tagja a Magyar Írók Egyesületének.

Írásaim irodalmi folyóiratokban és antológiákban jelentek meg. Ötödik kötetemet adom az olvasó kezébe.

A kötetbe olyan írásokat választottam, amelyek témájuk szerint a szélesen értelmezett kapcsolatok témakörbe tartoznak.

Kötődések tájakhoz, tárgyakhoz, szokásokhoz, különböző közösségekhez; friss és elmélyült barátságok; bontakozó és nagy szerelmek, amelyek mind állandóan változnak, erősödnek, gyengülnek vagy éppen megszakadnak.

A kötődések barátsággá alakulhatnak, a barátságok szerelemmé. A szerelmek kihűlhetnek, megszűnhetnek vagy baráti kapcsolattá válhatnak, esetleg újra fellángolnak. A barátságok az időben lazulnak, erősödnek, megszakadnak stb.

Ábrázolásukra néha pár mondat is elég, mások csak hosszabb írásokban mondhatók el.

Sz. Pórdy Mária

A szerző eddig megjelent szépirodalmi művei:

Sorsfüzerek (4 kisregény, 2001)

Fordulók (Novellák, elbeszélések, 2001)

Rigó árnyékágon (Novellák, kisprózák, 2012)

Láttam röhögő tevét is (Útirajzok, 2016)

Kapcsolataink természete
(Novellák, rövidprózák, 2020)

Műfordítás:

Lizi Szendy-Szabó Honeybee Rabbits/Mézümi
nyuszik (Tale/Mesék, 2015)

*Műveit még az alábbi folyóiratokban is
olvashatjuk:*

Irodalmi EPRESKERT 5. (internetes folyóirat),
Kláris, Lyukasóra, Napút,

továbbá a Magyar Elektronikus Könyvtárban.

TARTALOMJEGYZÉK

A CSIREI KISJÉZUS	7
SZULTÁN ÉS A VERÉBFIÓKA	19
NYÁRI DIÁKMUNKA	27
MÉZESKALÁCS-ÁLOM	37
EGY BARÁTSÁG EMLÉKÉRE	48
UTCAI SZILÁNKOK	
Kutya, emberszámban	67
Séta a Duna-parton	68
Halálos szépség	71
Égő és király	72
Az élet megy tovább	73
ZENE ÉS EMLÉKEZÉS	77
METRÓMORZSÁK	
Magányosság	79
Lányok	79
Szotyola	81
Hamis ének, hamisan	82
Mi az ember?	83
Idétlenek	84
Póráz	86
KARÁCSONYRA SZERETETTEL	87
ASZFALTON NŐTT VIRÁGSZÁL	92
A HANGA TÖRTÉNETE	115
A SZERB FIÚ	117
A SZERZŐRŐL	129
ILLUSZTRÁCIÓK	132

ILLUSZTRÁCIÓK

Festmények:

Pördy Kálmán József:

Tisza-part tavasszal (1942)53

Lizi Szendy-Szabó:

Karácsonyi képeslap (akvarell, 2019) ..89

A szerző felvételei:

A Szent Család17

Kisveréb sokkos állapotban25

Mézések39

Várkert Bazár69

Dolmányos varjak75

Oszlop tövében pipacs nőtt109

Hangamezők a Wicklow-hegységben ...113

„A távolsági buszt épp, hogy csak elérte.

– Kérem, van egy nagy táskám, amit be kellene rakni a csomagtartóba – kiabált fel a buszvezetőnek, a busz nyitott ajtaja előtt állva.

Ő morogva szállt ki a vezetőülésből. Magas, arányos felépítésű férfi volt, rövidre vágott őszes hajjal. Ruganyos léptekkel indult lefelé a lépcsőn, miközben – úgy férfi módra – alaposan szemügyre vette az izgalomtól és a rohanástól kipirult arcú nőt. Frani az útra farmert húzott, félig nyitott dzsekije alatt türkizkék, testhez simuló, kötött pulcsit viselt, nyakában hosszú, törtfehér színű zsorzssettsál lógott. A férfi elégedett lehetett a látvánnyal, mert morcosságát kedves mosoly váltotta fel. Frani arcán nyugtatta röpke ideig a tekintetét, majd megszólalt.

– Máskor hamarabb induljon el, hölgyem, ha nem akarja a busz hátát nézni, amint kikaparodik az állásról.

– Igaza van, elnézést kérek.

A férfi energikus mozdulattal visszacsapta a csomagtartó ajtaját, és olyan hirtelen fordult meg, hogy majdnem beleütközött a jegyét ellenőrzésre tartó nőbe. Borostyán színű szeme volt és kellemes, ápolt férfi illata.”

(A csirei Kisjézus)